

Burjuva toplumunda kadın hakları

Kadının, burjuva özgürlüğü ve eşitliği sınırları içinde, her şeye rağmen kazandığı temel haklar var. Burjuva toplumunun gelişmesiyle bu hakların ilişkisi nedir ve nasıldır acaba?

s.6

“Gün doğumuna erişmek için...”

Bize ellerini uzatan komünistler, bizim kişiliğimizde, kadınlarda, en sadık omuzdaşları bulacaklardır. Hâlâ aşmak zorunda olduğumuz uçurumlar olabilir, fakat biz korkusuzuz!..

s.10

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2021 Özel / 09
5 Mart 2021

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak48.net

8 Mart'ın çağrısı...

Baskı, sömürü ve şiddete karşı birleşik direniş!

4

8 Mart'ın tarihsel anlamı ve güncel çağrısı

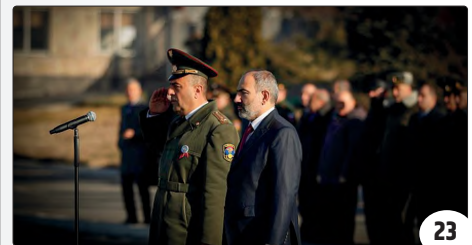
Kadının çifte ezilmişliği, düzene karşı yaşadığı derin hoşnutsuzluğun ve bu temelde potansiyel olarak taşıdığı büyük mücadele enerjisinin de kaynağıdır.

18

Kazanmak için fiili meşru mücadele!

DİSK ve Gene-İş'in tüzüklerindeki “demokratik sınıf sendikacılığı” ilkeleri ayaklar altına alınmış, işçilerin iradeleri kaba bir biçimde çiğnenmiştir.

23

Dağlık Karabağ savaşından askeri muhtıraya

Dağlık Karabağ savaşı sona erse de birçok gözlemci, bölgedeki anlaşmazlığın çözümden uzaklığına ve yeni bir muhtemel çatışmaya işaret ediyor

Kemalizme sol'dan taze kan kampanyası... İP'in ipliği - H. Fırat

s.12

Sarayın “el kaldır-el indir” meclisi!

s.17

8 Mart'ın çağrısı...

Baskı, sömürü ve şiddete karşı birleşik direniş!

Başta Boğaziçi direnişi ile kendisine yol açmaya çalışan gençlik hareketi olmak üzere diğer mücadele dinamikleri gelişmekte olan kadın hareketi ile birleşilmeli; 8 Mart'ı, gerek kendi somut talep ve özlemlerini dile getirecekleri, gerekse her geçen gün yeni boyutlar kazanan kadın sorununa karşı ortak tavır geliştirecekleri bir süreç olarak ele alabilmelidirler.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü, sermayenin çok yönlü saldırılarının gündemde olduğu bir süreçte karşılıyoruz.

Kriz ile pandeminin toplumu kuşattığı, her ikisinin faturasının emekçilerin omuzlarına yüklendiği, eğitim ve sağlık gibi temel insani hakların gasp edildiği, faşist baskı ve zorbalığın dizginlerinden boşandığı günümüz Türkiye'sinde, doğal olarak 8 Mart'ın gündemlerini de bu başlıklar oluşturmaktadır.

8 MART VE KADIN HAREKETİ

Bu genel çerçeve içerisinde, günbegün ağırlaşan kadın sorunu ve buna karşı gelişen kadın hareketi ise özel bir yer tutmaktadır.

Bugün gerek ekonomik krizin gerekse pandeminin yarattığı ek sorunların en ağır yükünü emekçi kadınlar sırtlamış durumdadır. Fabrikalarda ve işyerlerinde emeği azgınca sömürülen, işçi kıyımında ilk gözden çıkarılan emekçi kadınlar, evde, sokakta, fabrikada ve yaşamın diğer tüm alanlarında eziliyor ve aşağılanıyorlar. Günümüzde hemen her gün bir kadın cinayeti yaşanıyor. Kadına yönelik şiddetin ve cinsel saldırıların sonu gelmiyor. Pandeminin yarattığı bunaltıcı koşullarda kadına yönelik ev içi şiddet ile işyerlerinde mobbing daha da boyutlanmış bulunuyor.

Tüm bunlara AKP-MHP iktidarının kadınları hedef alan çok yönlü saldırılarını eklemek gerekiyor. Gericici-faşist iktidar, attığı her adımda kadınları aşağılayan, üzerlerindeki baskıyı artıran, kırıntı düzeydeki haklarını budayan uygulamaların altına imza atıyor.

Bu tablo kadın sorununu her geçen gün daha yakıcı bir hale getirirken,

emekçi kadınlar içerisinde öfkenin büyümesine yol açıyor. Son yıllarda kadınları hedef alan şiddet, cinsel saldırılar ya da hak gaspları karşısında yer yer kitlesel eylemlerle kendini ortaya koyan kadın hareketi bu olgunun en açık göstergesi durumunda.

Bu dinamiği göz önünde bulundurarak, 8 Mart'ı emekçi kadınların yaşadığı güncel sorunların yanı sıra, baskıya, sömürüye, şiddete, mobbinge ve cinsel saldırılara karşı özgürlük ve eşitlik özlemlerinin damga vurduğu bir süreç olarak örgütlemek önemli bir yerde duruyor.

8 MART VE TOPLUMSAL MÜCADELE

Kadın sorunu, somutta kadınları hedef alan baskı, sömürü, şiddet ve cinsel saldırılar kadın hareketinin yanı sıra diğer toplumsal mücadele dinamiklerinin de temel bir duyarlılık alanı haline gelmiş durumda.

Özellikle Özgecan Aslan'ın hunharca katledilmesinin ardından yaşanan gelişmeler, toplumun önemli bir kesiminin kadın sorunu karşısında daha duyarlı hale geldiğini gözler önüne serdi. Bu duyarlılık, gerçekleştirilen eylemlere kadını ve erkeği ile binlerce kişinin katılması üzerinden kendisini ortaya koydu. Farklı toplumsal kesimlerin kadına yönelik baskı, sömürü, şiddet ve cinsel saldırılar karşısında harekete geçmesi, kadın sorununu toplumsal bağlamından kopararak verilecek mücadeleyi salt kadınların katılımına daraltan (dolayısıyla bölen) feminist anlayışın pratik olarak aşılmasının imkanlarını da ortaya çıkardı.

Öte yandan, kadın sorununa karşı oluşan genel toplumsal duyarlılık AKP-MHP gericiliğini fazlasıyla huzursuz ediyor. Öyle ki, bir yandan kadına yöne-

lik şiddeti körükleyen, şiddet ya da cinsel saldırı failerini cezasızlıkla ödüllendiren, İstanbul Sözleşmesi gibi kâğıt üzerinde bile kalsa kadınlara kısmi haklar tanıyan uygulamaları kaldırmak için uğraşan gericici-faşist rejimin temsilcileri, toplumun karşısına çıkıp bu konuda ikiyüzlü açıklamalar yapmak zorunda kalıyorlar. Bu tutumları, toplum ölçüsünde giderek derin bir yaraya dönüşen kadın sorununun ve buna karşı gelişen mücadelelerin gericici-faşist rejimi açmazı aldığını gösteriyor.

Toplumsal mücadele güçleri 2021 8 Mart'ını bu bütünlük içerisinde değerlendirebilmelidir. Başta Boğaziçi direnişi ile kendisine yol açmaya çalışan gençlik hareketi olmak üzere diğer mücadele dinamikleri gelişmekte olan kadın hareketi ile birleşilmeli; 8 Mart'ı, gerek kendi somut talep ve özlemlerini dile getirecekleri, gerekse her geçen gün yeni boyutlar kazanan kadın sorununa karşı ortak tavır geliştirecekleri bir süreç olarak ele alabilmelidirler.

8 MART, SINIF HAREKETİ, HAKLAR VE GELECEK MÜCADELESİ

Sınıf hareketi 8 Mart'ı bilinen örgütsüz-dağınık tablosu ve yapısal sorunları ile karşılıyor. Pandemi ve kriz koşullarında ciddi hak kayıpları yaşayan, gelirleri eriyen, azgın sömürü koşullarında ölüme çalıştırılan milyonlarca işçi, örgütsüz ve dağınık olmanın bedelini bugün çok daha ağır bir şekilde ödüyor.

Bununla birlikte, söz konusu koşulların yarattığı çok yönlü baskı, dayatılan "ya açlık ya ölüm" ikilemi ve en temel ihtiyaçlardan yoksun bırakılmak, emekçiler içerisinde alttan alta öfke ve tepkinin birikmesine yol açıyor. Son dönemde

çeşitli işkollarında yaşanan direnişler ve eylemler bu öfkenin dışavurumudur. Söz konusu mevzi çıkışların temel gündemlerini, pandemiyle birlikte dayatılan esnek çalışma koşulları, buna bağlı olarak yaşanan hak kayıpları, düşük ücretler, ağır çalışma koşulları ve işten atılmalar oluşturuyor. Tüm bu sorunlar sınıfın genelinin de dolaysız olarak gündeminde yer alıyor.

Verili bu tablo ve çok yönlü saldırılar işçi sınıfı içerisinde "haklar" ve "gelecek" kaygısını güncel ve yakıcı bir hale getirmiş durumda. Kadın işçiler ise bu kaygıyı çok daha derinden yaşıyorlar. Zira, işçi ve emekçi kadınların başta yaşam hakkı olmak üzere, tüm insani hak ve özgürlükleri yok sayılıyor, gelecek sorunu ise çok daha yaşamsal bir hal almış bulunuyor.

Bütünlüğü içerisinde bu tablo, 2021 8 Mart'ını, gerek sınıf hareketinin geneli açısından gerekse işçi-emekçi kadınlar adına "haklar ve gelecek" mücadelesini büyütmenin bir zeminine dönüştürmenin önemini ortaya koyuyor. Yanı sıra, işçi sınıfının gençlik, kadın, Kürt halkı vb. baskı altında tutulan ve sayısız hak gaspına maruz kalan toplumun farklı kesimleri ile bağ kurmasının da imkanlarını arttırıyor.

Kadına yönelik şiddet ve cinsel saldırılara karşı işçi sınıfını mücadeleye çağırarak 8 Mart'ın bir diğer güncel görevi olarak öne çıkmaktadır. Bu açıdan yapılması gerekenler ise açıktır: Emekçi kadınların yaşadığı çok yönlü sorunlar ile "haklar" ve "gelecek" mücadelesinin bağını kurarak, 8 Mart'ı işçi hareketi içerisinde gündemleştirmektir. 8 Mart vesilesiyle baskıya, sömürüye, eşitsizliğe ve kadına yönelik çok yönlü saldırılara karşı işçi sınıfı içerisindeki duyarlılığı açığa çıkarıp bir taraf haline getirmektir.

8 Mart'ta taleplerimizi haykıralım, mücadeleyi büyütelim!

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşıyor. Pandemiye ve ekonomik krizi fırsata çeviren sermayedarlar, milyonlarca işçi ve emekçiyi derinden sarsan politikalarla haklarımıza saldırmaktan bir an bile geri durmuyorlar. Yaşam hakkımız dahi bu saldırıların hedefidir.

İşçi ve emekçi kadınlar ise çifte sömürü kısıncı altında eziliyor, pandemi yükünün en ağır bölümünü sırtlayan kesimi oluşturuyorlar.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü böylesi koşullarda karşıyoruz.

Bir yanda işten atmaların yasak olduğu söylenirken, diğer yandan İş Yasası'nın 25-2 maddesi gerekçe gösterilip milyonlarca işçi işten çıkarıldı. Pandemi bahanesiyle pek çok kadın işçi işten atılmış, kayıtlı verilere göre kadın işgücü %11, kadın istihdamı %9 azalmış, geniş tanımlı kadın işsizlik oranı ise %46'ya ulaşmış bulunuyor.

Yine ücretsiz izin saldırısından en fazla etkilenenler kadın işçilerdir. Pek çok kadın işçi ücretsiz izne çıkarıldı ve açlık sınırının yarısı kadar bile olmayan kısa çalışma ödeneğine mahkum edildiler. Kayıt dışı, esnek ve güvencesiz şekilde çalıştırılan kadın işçiler ise ya ücretleri düşürülerek çalışmaya mecbur bırakıldı ya da işten çıkarıldı. Yoksulluk sınırının altında yaşayan 10 milyonu aşkın insanın yarısından fazlasını da emekçi kadınlar oluşturuyor.

Esnek çalışma modeli, kapitalist sistemin emekçi kadınlar üzerinde uyguladığı eve hapsedme ve ucuz işgücü olarak kullanma gibi politikaların bir parçası olarak en fazla kadın işçiler üzerinde uygulandı. DİSK üyesi işçi kadınlar arasında yapılan

bir araştırmaya göre evden çalışmaya geçen işçilerin oranı erkek işçilerde %2,3 iken kadın işçilerde %10,6 oranındadır. Kadın işçilerin ağırlıklı olarak çalıştığı hizmet sektörünün AVM, gıda, market gibi alanlarında, evden çalışma uygulaması şimdiden kalıcı hale getirildi bile.

Bu arada patronların her fırsatta hayata geçirmeye çalıştıkları esnek çalışmanın bir başka biçimi olan telafi çalışması da süresi uzatılarak kalıcı hale getirilmeye çalışılıyor. Pandemi fırsatçılığı ile geçirilen torba yasalarla süresi 2 ay olan telafi çalışması 4 aya çıkarılıyor. Hatta Cumhurbaşkanı, sermayenin ihtiyacına göre bu süreyi 2 katına çıkarabiliyor.

Böylece işin az olduğu dönemlerde işçiler keyfi şekilde çalıştırılmazken, işin yoğun olduğu dönemlerde daha fazla ve daha yoğun çalıştırmanın önü açılıyor. Böylelikle, esnek ve güvencesiz çalışma yaygınlaştırılmış oluyor.

Buna rağmen Kod 29 bahanesi ile işten atma saldırılarına ve ücretsiz izin dayatmasına karşı susmayan, gelecekle-rinden vazgeçmeyen işçilerin direnişleri patronlara cevap niteliği taşıyor. Sinbo, SML, Migros Depo, PTT ve daha birçok işyerinde direnişi bir adım önde kucaklayan kadın işçiler hakları ve gelecekleri için mücadele ediyorlar. Kurtuluşumuz ancak kadın işçilerin direnişlerini büyüt-

mek ve işçi sınıfı olarak yeni direniş ateşlerini yakmakla mümkün olacaktır.

İşçi ve emekçi kadınlar olarak yaşanan tüm bu saldırılara karşı haklarımızdan ve geleceğimizden vazgeçmiyoruz, taleplerimizi hep birlikte haykırıyoruz:

- Ücretsiz izin ve kısa çalışma yasaklansın!

- 25-2 maddesi kaldırılınsın, işten atmalar son bulsun!

- Telafi çalışması kaldırılınsın!

- İş ve gelir güvencesi istiyoruz!

Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!

İŞÇİ-EMEKÇİ KADIN KOMİSYONLARI

Direnişçi işçilerden 8 Mart çağrısı

ücretsiz izin saldırısı en çok kadın işçileri vurdu. Emegimiz azgınca sömürüldü. Esnek biçimlerde kuralsızca çalıştırıldık. Bu dönem her türlü hakkımız elimizden alındı. Kreş hakkımız yok edildi. Telef çalışması 2 aydan 4 aya çıkarıldı. Sesimizi kısma mücadelemizi susturmaya çalıştılar. Kölece çalışma koşullarına, taşeronlaşmaya ve işçi düşmanlığına karşı birleştik, örgütlendik. Sendikalaştık.

İnsanca bir yaşam ve çalışma koşulları için sömürü varsa direnişte var dedik. Bizler TOMİS'te örgütlü Sinbo ve DEV TEKSTİL'de örgütlü SML Etiket işçisi kadınlar olarak sendika düşmanlığı yapan patronlarımız tarafından keyfi bir şekilde işten atıldık. Bu saldırıya karşı haftalardır ekmeğimiz ve onurumuz için direniyoruz. Kölece çalışma varsa, baskı varsa direnen işçi kadınlarda var. Kurduğumuz direniş çadırımızla New Yorktaki dokuma işçisi kadınlardan devraldığımız

direniş ruhunu şimdi 8 Mart'a taşıyoruz.

Gelin yaktığımız direniş ateşini hep birlikte büyütelim. Güvenceli ve Sendikacı çalışma hakkını kazanmak için fabrika komitelerinde birleşelim, mücadeleyi yükseltelim!

Haklarımızı ve geleceğimizi korumak için mücadele eden direnişçi kadın işçiler olarak siz sınıf kardeşlerimizi düzenleyeceğimiz 8 Mart etkinliğine çağırıyoruz.

8 Mart Pazartesi saat:15.00

Sinbo Direniş Çadırı(Cihangir mh. Güvercin cd. No:4 Haramidere Mevkii)"

TOMİS üyesi Sinbo işçileri ve DEV TEKSTİL üyesi SML Etiket direnişçileri 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde direniş alanında gerçekleştirecekleri etkinliğe çağrı yaptı. Direnişçi işçilerin 8 Mart çağrısı şu şekilde:

"Patronlar salgını fırsata çevirdi. Sömürü arttı, çalışma koşulları daha da ağırlaştı. Çifte sömürü kısıncı altında 2 kat daha fazla ezilen kadın işçilere ise kölelik dayatıldı. İlk işten atılan kadın işçiler oldu. Baskıya ve mobbinge uğradık. Kadın işçiler cinsel tacizle ve şiddetle daha çok ezilen oldu. Kısa çalışma ve

8 Mart'ın tarihsel anlamı ve güncel çağrısı

Kapitalist gelişme ve burjuva devrimleri uzun dönemler boyunca ezilen bir cins olarak kalan kadınların özgürlüğü ve eşitliği için iktisadi ve toplumsal önkoşulların oluşmasını sağlamakla birlikte, en devrimci dönemde bile burjuvazinin kadın özgürlüğüne ve kadın-erkek eşitliğine dolaysız bir katkıda bulunmaması, üzerinde önemle durulması gereken bir tarihsel olgudur. Bu, kadının ezilmişliğinin ve köleliğinin tarih içinde saldırdığı derin köklere olduğu kadar, bunun giderilmesinde sınıf olarak burjuvazinin herhangi bir özel çıkara sahip olmadığına da bir göstergesidir.

Kendi devrimci döneminde feodalizmin kurumlarına, toplumsal ilişki ve alışkanlıklarına, gelenek ve göreneklerine karşı yer yer sert ve kararlı savaşlar açan burjuvazinin bundan özenle kaçındığı temel alanlardan biri kadının ezilmişliği ve köleliği olmuştur. "Eşitlik, özgürlük, kardeşlik" ilkeleriyle yola çıkan ve bunları Fransız Devrimi şahsında ülküleştiren burjuvazinin özgürlük ve eşitlik anlayışı, kesin ve net bir tutumla kadın cinsini kapsamıyordu. Yasa önünde bile! O yasa önünde biçimsel eşitliktir ki, gerçekte burjuva eşitlik anlayışının tüm içeriği, başı ve sonudur. Amerikan bağımsızlık savaşının ürünü olan 1776 tarihli "İnsan Hakları Bildirgesi", tüm insanların "doğuştan eşit derecede özgür ve bağımsız" olduklarını ilan eder. Ama bundan yüzyıl sonra bile ABD'nin birçok eyaletinde kadınlar henüz seçme ve seçilme hakkından yoksundular. Tarihin gördüğü en görkemli burjuva devrimi olan büyük Fransız Devrimi'nin 1791 tarihli "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi", birinci maddesinde, "İnsanlar hukuk açısından özgür ve eşit doğarlar; özgür ve eşit yaşarlar" demektedir. Fakat burjuvazinin en devrimci döneminde en devrimci temsilcileri bile "insan" derken esas olarak erkeği anladıkları için, Fransız Devrimi de kadınlar için "hukuk açısından" bile hiçbir dolaysız kazanım sağlamamıştır. Fransa'da kadının seçme ve seçilme hakkı kazanması, devrimden neredeyse 150 yıl sonra, ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında olanaklı olabilmıştır.

Bütün bunlarla sözü 8 Mart'a, "Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü"ne bağlamak istiyoruz. 8 Mart kapitalizmde de

ezilen bir cins olarak kalan kadının özgürlük ve eşitlik arayışını ve mücadelesini sembolize etmektedir ve onun tarihi uluslararası işçi hareketi ve sosyalizmin tarihi ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. En ufak bir abartmaya düşmeksizin söylenmelidir ki, bugünün dünyasında kadının sahip bulunduğu tüm medeni, politik ve sosyal haklar, tümüyle, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ona önderlik eden sosyalizm mücadelesinin ürünüdürler.

Kapitalizm altında üretici güçlerin gelişmesi, sanayi devrimiyle başlayan büyük teknik ilerlemeler, kadının ev yaşamıyla sınırlı dünyasını yıktı, onu geniş kitleler halinde sanayi üretiminin içine çekti. Bu gelişmeyle birlikte, o güne dek ataerkil aile yaşamı içerisinde ezilen ve sömürülen emekçi kadın, bundan böyle artık kapitalist üretim sürecinin çifte baskısı ve sömürsüyle yüzyüze kaldı. Ama bu gelişme, kadını dar ev yaşamından genel toplumsal yaşamın içine çekerek ve böylece onu toplum düzeyinde özgürlük ve eşitlik arayışına iterek, büyük bir tarihsel ilerlemenin yolunu açtı. İngiltere'de 1830'larda patlak veren Çartist hareketten başlayarak, işçi kadınlar işçi sınıfı mücadeleleri içerisinde geniş ve etkin bir biçimde yer aldılar. Bu yerleş bizzat bu mücadeleler içerisinde emekçi kadın şahsında kadının özgürleşmesi sürecini hızlandırmakla kalmadı, bizzat mücadelenin talepleri kadın-erkek eşitliği hedefine yönelerek, kadının bugün sahip

olduğu birçok medeni ve politik hakkın kazanılmasının da önünü açtı.

8 Mart tam da bu tarihsel mücadelenin birikimi üzerinde ve onun dolaysız bir ürünü olarak gündeme geldi. Mücadelenin başını işçi sınıfı çekiyordu ve ona döneminin işçi sınıfı partileri önderlik ediyorlardı. Bu mücadelenin teorik ve pratik yönden en geliştiği ve en önemli başarılarına ulaştığı ülke Almanya'ydı ve Almanya'daki devrimci kadın hareketinin başında uzun yıllar boyunca komünist kadın önder Clara Zetkin vardı. 8 Mart'ın uluslararası emekçi kadınlar günü olarak kutlanması onun önerisiyle, işçi sınıfı partilerinin bir uluslararası platformunda 1910 yılında kabul edildi. Seçilen bu tarihin kendisi de Amerikalı kadın işçilerin, dolayısıyla işçi sınıfının mücadelesiyle dolaysız olarak bağlantılıydı. Bütün bu gerçekler, kadının özgürlük ve eşitlik mücadelesini simgeleyen 8 Mart'ın tarihsel kaynağının olduğu kadar tarihsel onurunun da temsilcisi olarak uluslararası işçi sınıfı hareketine ve sosyalizme işaret etmektedir.

Saltanatı ve hilafeti kaldıran ve kapitalist gelişmenin önünü açmak üzere üstyapıda bir dizi reforma girişen burjuva cumhuriyet, kadın hakları alanında o güne dek sağlanan uluslararası gelişmelerin de etkisi altında, hukuksal planda kadınlara temel önemde bir dizi yasal hak sağladı. 1926 tarihli Medeni Kanun

ile 1934 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanıyan yasa, yasa önünde kadın-erkek eşitliği bakımından kuşkusuz önemli bir ilerlemenin ifadesiydi. Nitekim bugün burjuvazi hala da birçok batılı uygar ülkeden önce bu yasal düzenlemeleri yapmış olmakla övünebilmektedir. Fakat cumhuriyetin Ortaçağ ilişkilerinin maddi-toplumsal temeline dokunmaması olgusu, böylece kadına tanınmış yasal hakların da kadınların ezici çoğunluğu için yalnızca kağıt üzerinde haklar olarak kalmasına yolaçtı. Cumhuriyetin kadınlar lehine reformları, bir avuç seçkin burjuva kadını için pratik bir anlam taşımaktan öteye gidemedi.

O günden bugüne kapitalist gelişme feodal üretim ilişkilerinin büyük ölçüde silinip gitmesi sonucunu yarattı. Fakat bu kadın ezilmişliğini ve köleliğini kutsayan dinsel ve kültürel ideolojilerin yaşam ve etki gücünü ortadan kaldırmadığı gibi, bizzat kapitalist gelişmenin kendisi, her kapitalist toplumda olduğu gibi, kadın ezilmişliğine yeni, daha güçlü, bazı bakımlardan daha ince ve bazı bakımlardan da çok daha kaba bir temel kazandırdı. Bunu burada açmak olanaklı değil; fakat ne kastettiğimizi anlamak için, bir yandan Ortaçağ gericiğinin çarşafa sokmaya çalıştığı, öte yandan en bayağı bir burjuva yozluğunun cinsel obje ve meta olarak piyasaya sürdüğü bugünün kadın gerçekliğine bakmak yeterlidir. Bu olgu bize aynı zamanda, cumhuriyetin

genç burjuvazisi ile bugünün her bakım-dan çürümüş ve kokuşmuş, aşırı ölçüde gericilemiş, ayakta kalma gücünü bir yandan emperyalist kozmopolitizmden, öte yandan en aşağı bir Ortaçağ gericiliğinden almaya çalışan işbirlikçi tekelci burjuvazi arasındaki farkı vermektedir. Kadının bir yandan Ortaçağ gericiliğinin, öte yandan kapitalist piyasa ekonomisinin birbirini besleyen cenderesi içinde öğütülmesi de bunun bir yansımasıdır.

Fakat bu kadarı kadının genelini kesen daha yüzye bir sorundur. Daha derinde ise, işçi ve emekçi kadının en ağır bir biçimde yüzye kaldığı çifte baskı ve sömürü vardır. Her kapitalist toplumda olduğu gibi bugünün Türkiye'sinde de kadın sorununun özünü ve esasını bu oluşturmaktadır. İşçi ve emekçi kadına bunu yaşatan temelde kapitalist üretim ilişkileridir ve tam da aynı nedenle, kadın sorununun çözümü, temelde bu ilişkilerin tasfiyesi, demek oluyor ki toplumsal devrimin ve sosyalizmin sorunudur.

Nüfus sayımları Türkiye nüfusunun yarısının kadın olduğunu ortaya koymaktadır. Ama aktif nüfus içerisinde kadın oranı en iyi durumda üçtebiri geçmemektedir. Bunun da önemli bir bölümü kırsal kesimde ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınlardır. Bu olgunun kendisi, toplumumuzda kadının önemli bir bölümünün hala aktif ekonomik, dolayısıyla toplumsal yaşamın dışında bulunduğu bir göstergedir. Öte yandan, okur-yazar olmayan kadın oranı belirgin biçimde okur-yazar olmayan erkeklerin üzerindedir. Bu iki olgu bir arada, kadınların çalışma yaşamı ve eğitim bakımından erkeklerin ne denli gerisinde olduklarını ortaya koymaktadır. Aktif ekonomik yaşamın dışında bulunmak ya da tarım kesiminde olduğu gibi ücretsiz aile işçisi olarak çalışmak, kadının her türlü sosyal güvenceden yoksun olması anlamına gelmektedir aynı zamanda. Fakat sanayi üretimi içindeki kadın açısından da yaygın biçimde durumun farklı olmadığını biliyoruz. Bu durumdaki kadınların belki bir işi vardır, fakat sigortasız ve sendikasız oldukları için hiçbir sosyal güvenceleri yoktur. En düşük ücretle, en ağır koşullarda çalıştırılırlar ve gerekli olduğunda en kolay bir biçimde işten çıkarılırlar. Bu sonuncu nedenledir ki, Türkiye'de işsizliğin baş kurbanı kadındır.

İşi olsun olmasın, yerleşik toplumsal gelenek ve değer yargılarının bir sonucu olarak, kadın ev işlerinin ve çocuk bakımının değişmez kölesidir. Her toplumsal tabakadan erkek bunu böyle görmektedir. İşçiyi ve onun bir parçası olarak işçi kadını her türlü sosyal haktan yoksun bırakan ve düşük ücrete mahkum eden sistem de kadının bu geleneksel konumunu pekiştirmektedir. İş yaşamından koparı-

lan ya da bu olanağı zaten hiç bulamayan milyonlarca kadın sabahın köründen gece yarısına kadar ev yaşamının ve çocuk bakımının köreltici ve tüketici çarkı içerisinde yaşamlarını tüketmektedirler. İMF reçeteleri, bunun ifadesi olan sosyal yıkım programları en ağır ve yıkıcı etkilerini dolaysız bir biçimde kadın emekçiler üzerinde göstermektedir. İşsizlik, yoksulluk, sosyal haklardan yoksunluk en ağır darbesini emekçi kadına vurmaktadır.

Sözkonusu olan yalnızca işsizliğin, sefaletin ve cehaletin dolaysız yaşanan sonuçlarından da ibaret değildir. Bu aynı olgular, bir yandan dinsel gericiliği güçlendirerek, öte yandan dejenerasyonu, ahlaki düşkünlüğü ve kitlesel fuhuşu (kadının yaşamak ve yaşatmak için bedenini satmak zorunda kalması) besleyerek, emekçi kadını katmerli ve tarifsiz baskılar, acılar ve aşağılanmalarla yüzye bırakırlar.

Emekçi kadın, yalnızca iktisadi ve sosyal sorunların değil, bunlarla kopmaz bağ içindeki kurumlaşmış çok yönlü siyasal baskı ve terörün sonuçlarıyla da yüzye kalır. Anne, eş, kardeş ya da bizzat kadın birey olarak... Faşist baskı, terör, işkence ve tutuklama, bütün bu açılardan emekçi kadın üzerinde dolaysız etkide bulunur. Şu sıra gündemde emperyalizmin hizmetinde savaflara katılmak var. Bu da bir kez daha en ağır etki ve sonuçlarını, anne, eş ya da kardeş olarak emekçi kadın üzerinden gösterecektir.

Kapitalist toplumda ve dolayısıyla toplumumuzda kadının çifte ezilmişiği, aynı zamanda onun toplumsal düzene karşı yaşadığı derin hoşnutsuzluğun ve bu temelde potansiyel olarak taşıdığı büyük mücadele enerjisinin de kaynağıdır. Bütün büyük sosyal mücadeleler ve devrimler kadının bundan kaynaklanan muazzam girişkenliğine ve enerjisine tanıklık etmektedir. 8 Mart emekçi kadınlar için özgürlük ve eşitlik uğruna mücadeleye bir çağrıdır. Fakat 8 Mart aynı zamanda emekçi kadının çifte ezilmişlikten kaynaklanan bu büyük devrimci enerjisinin açığa çıkarılması, seferber edilmesi ve kurulu düzene karşı etkili bir yıkıcı güce dönüştürülmesi için gerçek devrimcilere, yani komünistlere de bir çağrıdır. Dahası bugünün koşullarında herşeyden önce onlara bir çağrıdır. Emekçi kadının onların uyarıcı, eğitici, örgütleyici ve seferber edici çabalarına ve katkılarına her zamankinden çok ihtiyaçları var.

8 Mart'ları anlamak ve anlamlandırmak, herşeyden önce bu ihtiyaca yanıt vermek demektir.

(SY Kızıl Bayrak, Sayı: 49, 9 Mart 2002, Başyazı)

Sinbo'da 18. Direniş Okulu: 8 Mart

Sinbo'da TOMİS üyesi Dilbent Türker'in Kod-29 ile işten atılmasına karşı direnişinin 38. gününde, 3 Mart'ta, direniş çadırında 18. Direniş Okulu 8 Mart gündemiyle gerçekleştirildi.

İşçi Emekçi Kadın Komisyonları (İEKK) tarafından yapılan sunumda, 8 Mart'ın tarihçesi ve güncel çağrısı ele alındı. SML Etiket direnişçileri de direniş okuluna katıldı.

8 MART'IN YARATICISI KADIN İŞÇİLER

Pandemi sürecinde baskı ve sömürünün arttığına, krizin derinleştiğine değinerek söze başlayan İEKK temsilcisi krizin en ağır faturasının işçi-emekçi kadınlara çıkarıldığından bahsetti. "Özellikle bu süreçte işçi-emekçi kadınların yaşadığı baskı, şiddet ve sömürü ağır-laşmış durumda" diyen İEKK temsilcisi, buna karşı 8 Mart'ın çağrısının direniş olduğunu, direnen işçi-emekçi kadınların yol gösterdiğini ifade ederek "Sinbo'da, SML Etiket'te, Migros'ta ve daha pek çok yerde kadın işçiler mücadelede en önde yer alıyor" dedi.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün eşitlik ve özgürlük mücadelelerini haykıran kadın işçiler tarafından yaratıldığını vurgulayan İEKK temsilcisi, devrimci kadın önderlerden Clara Zetkin'in rolüne değindi.

"8 MART'TA TALEPLERİMİZİ DAHA GÜÇLÜ HAYKIRALIM"

8 Mart'ın güncel çağrısını ele alarak sunumuna devam eden İEKK temsilcisi, kadın işçi-emekçilerin bugün ağırlanan çalışma koşullarını, artan baskıları, mobbingleri, işten çıkarmaları örnekledi. "Pandemide ilk başta işten çıkarılan kadın işçiler oluyor, kadın işçiler üzerindeki baskı ve mobbing artıyor, öncelikle kadın işçilerin ücretleri düşürülüyor" diyen İEKK temsilcisi, AKP-MHP iktidarının kadın üzerindeki baskıların artmasındaki sorumluluğundan bahsetti ve "Bunlara karşı 8 Mart'ta taleplerimizi çok daha güçlü bir şekilde haykırmamız gerekiyor" diye ekledi.

Kadınların bugün kazandıkları her hakkın gerisinde, büyük bedeller ödenen mücadeleler olduğunu, bunun başında da işçi sınıfının ve sosyalist hareketin yer aldığını vurgulayan İEKK

temsilcisi, bugünün mücadelelerine ışık tutması için geçmiş deneyimlere bakmak gerektiğini ifade etti.

"Bugün mücadele etmekten başka yapabileceğimiz bir şey yok" diyen İEKK temsilcisi, bugün kadın işçilerin gösterdiği mücadelelerin, direnişlerin önemi-ne dikkat çekti. Tüm işçi-emekçi kadınları bu mücadelelerin bir parçası haline getirmek gerektiğini vurgulayarak sözü katılımcılara bıraktı.

"8 MART'IN MİRASINI İLERİYE TAŞIMAK BİZLERE DÜŞÜYOR"

Sinbo direnişçisi Dilbent Türker İEKK'ya teşekkür ederek söze başladı. "New York'lu kadın işçilerin bizlere bıraktığı mirası ileriye götürmek biz kadın işçilerin görevidir" diyen Türker, Sinbo'daki kazanımlarının direnişin sonucu olduğuna değindi. Hakların direnişlerle, mücadelelerle kazanıldığını vurgulayan Türker, 8 Mart'ta SML Etiket işçilerinin de katılımıyla Sinbo direniş çadırında saat 15.00'te gerçekleşecek etkinliğin çağrısıyla sözünü noktaladı.

Söz alan DEV TEKSTİL temsilcisi "8 Mart bir direniş günü" diyerek 8 Mart'ta direniş alanlarında, sokaklarda olmak gerektiğini vurguladı. Ardından SML Etiket direnişçisi bir konuşma yaptı. SML Etiket'te işten çıkarılmadan önce verdikleri mücadeleden bahseden Seçil Arı, "Çalışan kadın sayısının çok olmasına rağmen fabrikada kreş yoktu. Offset (ayıklama) bölümünde yalnızca kadınlar çalışıyordu ama sorumlu kişiler erkeklerdi, biz buna karşı mücadele veriyorduk" dedi.

Son olarak söz alan İEKK temsilcisi; işyerlerinde daha fazla ezilip baskı gördükleri için, mücadeleye atılma konusunda başta çekinceleri olan kadın işçilerin bir kez başkaldırdıktan sonra özgürleşerek mücadelelerin en önünde yer aldıklarını, direnişlerde daha kararlılık gösterdiklerini vurguladı.

"Bıkmadan usanmadan mücadelemizi sürdüreceğiz. İEKK olarak biz de 8 Mart'ta direniş çadırında olacağız." denildikten sonra 8 Mart'ta direnişlere destek verme çağrısıyla direniş okulu sona erdi.

Direniş okulunun ardından Sinbo'da iş çıkışında işçilere seslenilerek direnişin 38. günü geride bırakıldı.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

8 Mart ve burjuva toplumunda kadın hakları

H. Fırat

8 MART'IN TARİHSEL ONURU

Günümüzde 8 Mart, içi boşaltılmış biçimiyle de olsa, "Uluslararası Kadın Günü" olarak artık dünya ölçüsünde genel bir kabul görüyor. Ama kolayca tahmin edilebilecek nedenlerle bu önemli günün tarihi üzerine pek bir şey söylenmiyor, bundan özenle kaçınıyor. 8 Mart'ın tarihsel kökeni ve anlamı üzerine bir şey söylemekten özenle kaçınanlar, öte yandan onu resmi toplumun kadına verdiği değerin anlamlı bir ifadesi olarak sunabilme ikiyüzlülüğü gösterebiliyorlar. Oysa 8 Mart sosyalizm ve işçi hareketinin tarihine ayrılmaz biçimde bağlıdır ve onun bir parçasıdır. Bu anlamlı günün tarihsel ve siyasal açıdan tüm onurunu sosyalizm ve işçi hareketi taşımaktadır. Kadın bugünün kapitalist toplumunda sürekli ve sistematik bir biçimde eziliyor, sömürülüyor ve aşağılanıyor. Çağdaş uygarlığın ve demokrasinin beşiği olmakla övünen en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile, geçmişe göre inceltilmiş biçimler içinde de olsa, kadın hala ikinci sınıf insan muamelesi görüyor. Kapitalizm, kadın sorununu çözmek bir yana, onu çok daha genişletmiş, karmaşık ve derinlikli hale getirmiştir.

Yine de bugünün toplumunda kadının, burjuva özgürlüğü ve eşitliği sınırları içinde, herşeye rağmen kazandığı temel önemde bazı medeni, politik ve sosyal haklar var. 8 Mart'ın tarihi ile sıkı sıkıya bağlantılı kritik soru da işte tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. Burjuva toplumunun gelişmesiyle bu hakların ilişkisi nedir ve nasıldır acaba? Yanıtı kestirmeden verebiliriz. Bugünün modern burjuva toplumunda kadının herşeye rağmen elde ettiği haklar ona bu toplum tarafından sunulmamış, tersine hemen tümü de ona karşı mücadeleler, üstelik zorlu ve çok uzun yılları bulan mücadeleler içinde elde edilmiştir.

Kadının ikiyüz yılı bulan özgürlük ve eşitlik mücadelesi süreci içinde bu hakların nasıl kazanıldığına dönüp baktığımızda, tartışmasız bir biçimde, sosyalizmin ve uluslararası işçi hareketinin bu alandaki kendine özgü tarihsel yeriyle yüz yüze kalırız. Kadının bugün sahip olduğu hemen tüm temel demokratik ve sosyal haklar, tam da kurulu burjuva düzenine karşı sosyal-siyasal mücadeleler içinde, büyük ölçüde işçi hareketi sayesinde ve

Kapitalizm, kadın sorununu çözmek bir yana, onu çok daha genişletmiş, karmaşık ve derinlikli hale getirmiştir. Yine de bugünün toplumunda kadının, burjuva özgürlüğü ve eşitliği sınırları içinde, her şeye rağmen kazandığı temel önemde bazı medeni, politik ve sosyal haklar var. 8 Mart'ın tarihi ile sıkı sıkıya bağlantılı kritik soru da işte tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. Burjuva toplumunun gelişmesiyle bu hakların ilişkisi nedir ve nasıldır acaba?

işçi sınıfı partileri önderliğinde elde edilmişlerdir. Kadının hak eşitliği ve özgürleşme mücadelesinin 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başında belli ülkelerdeki, özellikle de Almanya'daki emekçi kadınların mücadelesi sayesinde bir ilerleme kaydettiğini görüyoruz. Nitekim Almanya, tam da bu mücadele sayesinde, kadın payına gerek medeni ve sosyal gerekse politik açıdan önemli kazanımların elde edildiği bir ülkedir. Bundan dolayı da, emekçi kadın hareketinin en iyi önderleri bu ülkede yetişmiştir. Bugün kadın sorununa ve kadının özgürleşmesi mücadelesinin tarihine ilgi duyan bir kimse mutlaka Clara Zetkin ismi ile karşılaşır. Bu örnek komünist kadın önderin, Clara Zetkin'in tüm yaşamı, emekçi kadının kurtuluşu mücadelesi içinde geçmiştir. O, komünist bir kadın militan ve önder olarak, kadının özgürleşmesi mücadelesine hem teorik ve hem de pratik alanda büyük katkılarda bulunmuştur. Yalnızca Almanya'da değil, fakat tüm dünyada kadınlar, elbette özellikle işçi ve emekçi kadınlar, ona gerçekten çok şey borçludurlar. Bugün sadece sosyalistlerin ve emekçilerin

değil, fakat ikiyüzlülükle de olsa artık bütün toplumun kutladığı "8 Mart Uluslararası Emekçi Kadınlar Günü"nü de (ki onlar "emekçi" nitelemesini kullanmaktan sınıfsal duyarlılıkları nedeniyle özenle kaçınırlar), Clara Zetkin'in önderliğindeki büyük tarihsel mücadeleye, yani sosyalist emekçi kadın hareketine borçluyuz. 8 Mart, 1910 yılında yapılan İkinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda, bizzat Clara Zetkin tarafından gündeme getirilerek uluslararası kadın günü olarak kabul ediliyor.

8 Mart'ın kabulü sosyalist kadın hareketinin ürünü olduğu gibi, bu tarihin seçilmesinin esin kaynağı ve hareket noktası da bizzat işçi kadınların mücadelesidir. 8 Mart tarihi, 1857 ve 1886 yıllarında Amerikalı işçi kadınların direnişlerinin anısına seçilmiştir. Bu direnişlere yolaçan nedenler ve eylemde ileri sürülen istemler, kadın işçilerin yüzyüze buldukları çifte ezilmişlikle, yani hem sınıf hem de cins olarak çifte baskı ve sömürüye hedef olmalarıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Yani 8 Mart Amerikalı kadın işçilerinin mücadelesi anısına saptanmış bir tarihtir, ki bu

da bize 8 Mart'ın kaynağındaki dolaysız sınıfsal öğeyi verir.

Özetle 8 Mart, tümüyle sosyalizmin ve işçi hareketinin topluma kazanımıdır. Bugünün ikiyüzlü burjuva toplumu kadın haklarını yılda bir kez bile olsun hatırlamak ihtiyacı duyuyorsa, ikiyüzlülüğünü bir de bu vesileyle sergilemek yoluna gitmek zorunda kalıyorsa, Türkiye'deki rejim temsilcileri yılda bir kez olsun 8 Mart'ı vesile ederek kadın hakları üzerine bir şeyler söylemek yoluna gidiyorlarsa, tüm bunlar tam da sosyalizmin ve emekçi hareketinin tarihsel mücadelesi sayesinde.

Burjuva devrimleri ve kadın hakları insanlık tarihi içinde burjuvazinin ilerici bir konumda bulunduğu, buna uygun olarak tarihte devrimci bir rol oynadığı, insanlığın ilerlemesine katkıda bulunduğu bir dönem var. Bu, kapitalizmin eski düzeni oluşturan feodalizme karşı yeni bir toplumsal düzen olarak yükseldiği ve bu sürecin burjuva devrimleri eşliğinde yaşandığı tarihi çağdır. Bu tarihi evrede "Eşitlik, özgürlük ve kardeşlik" ilkelerini ileri süren ve bunları ülküleştiren burju-

vazinin, bu çerçevede kadının özgürlük ve eşitlik arayışlarına katkısı, katkı bir yana buna yönelik istemler karşısındaki tutumu ne olmuştur acaba?

Özellikle 8 Martlar'ı vesile ederek, bugün kadının geçmişe göre kıyaslanamaz ölçüde özgürleştiği ve eşit haklara kavuştuğu üzerine hamasi nutuklar çeken ve ikiyüzlü seremoniler düzenleyen burjuva toplumunun kadına karşı gerçek konum ve tutumunu açıklığa kavuşturmak için öncelikle yanıtlanması gereken soru herhalde budur. Bu sorunun yanıtını bize en iyi ve kestirme biçimde, burjuvazinin tarihte oynadığı devrimci rolün zirveleri sayılan burjuva devrimleri, daha somut olarak da tarihin gördüğü en köklü ve kapsamlı burjuva devrimi olan Büyük Fransız Devrimi, bu devrimlerin kadın hakları konusundaki tutumları verebilir.

Kadınların, özellikle de emekçi halktan kadınların, 1789 Fransız Devrimi'ne etkin biçimde katıldıklarını, devrim boyunca büyük kahramanlık ve fedakarlık örnekleri gösterdiklerini biliyoruz. Fakat Amerikan Bağımsızlık Savaşı örneğini izleyerek bir "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi" yayınlayan Büyük Fransız Devrimi'nin "insan hakkı" derken aslında "erkek hakkı" demek istediğini de biliyoruz. Devrimin çalkantısı içerisinde büyük bir politik uyanış yaşayan ve örgütlenen kadınlar, bu duruma karşı kadın-erkek eşitliği için mücadeleye giriştiler. Fakat istemleri, bunu dile getiren dilekçeleri, salt erkeklerden oluşan Konvansiyon Meclisi tarafından reddedildi, dahası örgütleri dağıtıldı ve hareketleri ezildi. Bebel, konuyu kadının "Siyasal eşitlik mücadelesi" çerçevesinde ele alırken, devrimde "halk kadınlarının lideri" olarak sivrilen Olympe de Gouges üzerinden şu bilgileri veriyor:

"(O), 1793'te Konvent, insan haklarını (**les droits de l'homme**) ilan ettiğinde, bunların yalnızca erkek hakları olduğunu hemen anladı. Olympe de Gouges, Rose Lacombe ve başkalarıyla birlikte, onun karşısında 17 maddelik 'Kadın Hakları'nı çıkardı, bunu 1793'de, bugün de hâlâ geçerliliği olan uzun açıklamalara dayandırarak Paris Komünü'ne sundu; içinde zamana uygun düşen şu cümle geçiyordu: 'Kadının idam sehпасına çıkma hakkı varsa, kürsüye çıkma hakkı da olmalıdır.' Olympe de Gouges'in talepleri yerine getirilmedi. Buna karşılık, kadının gerektiğinde idam sehпасına çıkmak zorunda kalmasına atfı, kanlı bir onay buldu. Bir yanda kadın haklarını savunması, öte yanda Konvent'in zorbalıklarına karşı mücadelesi nedeniyle Konvent'e, idam sehпасı için yeterli olgunlukta görüldü; ve aynı yılın 3 Kasım'ında başı düştü. Beş gün sonra Madam Roland'ın da başı gitti. İkisi de kahramanlar gibi öldüler. Ölüm-

lerinden kısa süre önce, 30 Ekim 1793'de Konvent kadın düşmanı zihniyetini, tüm kadın derneklerini kapatarak göstermişti ve daha sonra, kadınlar kendilerine karşı yapılan haksızlığa karşı protestoyu sürdürünce, Konvent'i ve resmi toplantıları ziyaret etmelerini yasaklayacak ve onlara asi muamelesi yapacak kadar ileri gitti." (August Bebel, *Kadın ve Sosyalizm*, s. 302-303, İnter Yay.)

Bebel'in anlattığı olayların geçtiği zaman dilimi, Fransız Devrimi'nin fırtınalı akışı içerisinde, burjuvazinin devrimci kanadını oluşturan ve tümüyle halk kitlelerine dayanan Jakobenler'in egemen olduğu bir tarihi dönemdir. Devrim en büyük atılımlarını bu dönemde yapar, en köklü dönüşümler bu dönemde gerçekleşir; "eski düzen"e karşı en kapsamlı tedbirler bu dönemde alınır, en radikal mücadeleler bu dönemde verilir. Özetle bu, burjuva eşitlik ve özgürlük idealinin pratikte en ileri sonuçlarına varıldığı dönemdir. Ama işte böyle bir dönemde bile, burjuva devriminin ufkunda kadının eşitliği ve özgürlüğü sorunu yoktur. Jakobenlerin egemen olduğu Konvansiyon, üstelik burjuva anlamda, bu biçimsel sınırlar içinde dahi, kadının eşitlik istemine yabancısıdır ve buna yönelik arayışlarının karşısındadır. Dahası bizzat dönemin devrimci kadınlarından gelen buna yönelik girişimleri bastırmak ve ezme yoluna gitmiştir.

Bu tarihsel olgu, biz komünistlerin işçi sınıfı adına devrimci atılımlarını her zaman selamladığımız ve tarihsel mirasına hep sahip çıktığımız Jakobenezme hiç de gölge düşürmüyor; fakat yalnızca, kadının eşitliği ve özgürlüğü gibi temel demokratik bir sorunun, burjuvazinin en devrimci kanadının dahi, demek oluyor ki, bir bütün olarak klasik burjuva

demokratik devrimlerinin ufku dışında kaldığını gösteriyor. Nitekim 50 yılı aşkın bir süre sonra, 1848 Devrimi döneminin burjuva meclisi de, hazırlanan yeni anayasada kadınlara eşit siyasal haklar tanınması istemlerini reddetti (dönemin ütöpik sosyalist temsilcilerinden gelmişti bu istem). Buradaki katı tutum, Fransa gibi köklü demokratik geleneklere sahip bir radikal burjuva devrimler ülkesinde, kadınların eşit siyasal haklara kavuşmasının bile neden ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında olanaklı olabildiğini de açıklar.

EŞİT POLİTİK HAKLAR İÇİN 20. YÜZYILI BEKLEMELERİ

Burada eşit siyasal haklar sorununu bilerek öne çıkarıyoruz. Zira bu herşeye rağmen burjuva devrimlerinin ilerleme kaydettiği bir alandır. Burjuva eşitlik anlayışı her zaman politik eşitlik sınırları içindedir ve bu da somutta yasa önünde eşitlikten öteye gitmez. Fransız Devrimi'nin ürünü olan ve burjuva özgürlük ve eşitlik anlayışını en ideal biçimde dile getirildiği belge sayılan "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi", 1. maddesinde, "İnsanlar hukuk açısından özgür ve eşit doğarlar; özgür ve eşit yaşarlar..." der. Bunun gerçek hayata uygulanması en iyi durumda yasa önünde eşitlik; eşit hukusal haklara sahip olmaktır. Ama bizzat bu bildirgeyi hazırlayanlar kadını bunun dışında tutabilmişlerdir.

Gerçekte dışında tuttukları yalnızca kadınlar da değildir. Toplumun mülksüz emekçi kesimleri de uzun süre boyunca bu haktan yoksun bırakılmışlardır. 1640 İngiliz Devrimi'nden 200 sene sonra işçiler ve mülksüzler ve elbette bu arada kadınlar bu haktan hala yoksundular. İlk modern işçi hareketi örneği kabul edilen

Çartist Hareketin zorlu, soluklu ve uzun yılları bulan mücadelesinin basıncı altındadır ki, bu hak işçi sınıfı erkeklerine ancak 19. yüzyılın ikinci yarısında nihayet tanınabildi. Kadınlar ise bu haktan yararlanabilmek için daha çok sabretmek, Birinci Dünya Savaşı sonrasını beklemek durumundaydılar (Bu bile başlangıçta 30 yaşın üzerindeki kadınlarla sınırlanmıştı. Bu sınırın 21 yaşına indirilmesi ancak 1928'de olanaklı olabildi).

ABD'de bu hakkın üstelik yalnızca bazı eyaletlerde tanınabilmesi içinse Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın yüzyıl sonrasını beklemek gerekecekti. Bazı eyaletlerde bu süre 150 yılı buldu, 20. yüzyılın ilk on yıllarına kaldı. Almanya, Fransa, İtalya gibi ülkelerde durum daha da kötüydü. Almanya'da, üstelik bu doğrultuda verilen zorlu mücadelelere rağmen, kadına Birinci Dünya Savaşı öncesinde bu hak tanınmadığı gibi, 1908 yılına kadar kadınların siyasal partilere üye olması ve siyasal toplantılara katılması bile yasayla yasaklanmıştı ve bu yasak katı bir biçimde uygulanıyordu.

Türkiye'de resmi çevrelerin, cumhuriyet kadına seçme ve seçilme hakkını batılı birçok ülkeden önce verdi diyerek övünmeleri boşuna değil. Burjuva anlamda demokraside bu kadar mesafe katetmiş toplumların bile kadına seçme ve seçilme hakkını ancak 20. yüzyıl içinde ve büyük ölçüde de modern işçi hareketinin basıncı altında vermeleri, kadının bu toplumdaki durumuna ve konumuna çok çarpıcı bir örnektir. Bu hak şimdi genelleşmiş, evrenselleşmiş ve bu çerçevede olağan hale gelmiş bulunmaktadır. Ama daha 50-60 yıl öncesine İtalya'da, Fransa'da (büyük ve sarsıcı burjuva devrimlerinin ülkesi Fransa'da!) bile yoktu. Birçok başka ülkede ancak yüzyılın ikinci

yarısında kazanılabildi.

Daha da ilginç olanı, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kendini gösteren burjuva kadın hareketlerinin bu alandaki tutumuydu. Bu hareketler, en radikal eğilimler gösterdikleri Almanya'da bile politik eşitlik talebini, bu çerçevede kadına seçme ve seçilme hakkını ya önemsemiyor ya da tümünden bir yana bırakabiliyorlardı. 19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da ve ABD'de kadın hakları doğrultusunda belli bir hareketin oluştuğunu biliyoruz. Ama bu kadınların ileri sürdüğü talepler son derece dar ve esas olarak da burjuva kadınıyla sınırlıydı. Örneğin, birçok durumda, tüm kadınlar için değil fakat yalnızca mülk sahibi sınıflara mensup kadınlar için seçme ve seçilme hakkı istiyorlardı. Bu davranış aslında şaşırtıcı da değildir. Zira burada belirgin bir sınıf tutumu ile karşı karşıyayız.

Bu kadın hareketleri kadının medeni, kültürel ve siyasal hakları için mücadele ederken, bunu sınırlayıp güdükleştirmelerinin gerisinde kendi sosyal konumları var. Bunlar burjuva sınıfına dahil kadınlardı; bu konumlarına uygun olarak kadın haklarını da kendi sınıf çıkarlarına zarar vermeyecek bir tarzda formüle etme yoluna gidiyorlardı. Dolayısıyla kadın hakları uğruna istemlerinin kendi sınıf konumları çerçevesinde sınırlıyorlar ve güdükleştiriyorlardı. Kendiliğinden anlaşılacağı gibi burada kadınların özgürleşmesi ve kurtuluşu hedefi değil, fakat yalnızca burjuva kadınının burjuva erkeği ile eşit medeni ve politik haklara kavuşması arzusu var. Önemle eklemeliyiz ki, bu burjuva feminist hareketin herşeye rağmen ilerici bir nitelik taşıdığı bir evrede, yani 19. yüzyılın ikinci yarısında böyleydi. Daha sonraları gelişen işçi hareketi ve sosyalizm karşısında bu hareket gittikçe gericileşti ve ona karşı düşmanca bir tutuma girdi.

Tarih içinde burjuva ilerici kadın hareketlerinin kadın haklarının kazanılmasında sınırlı bir katkısı olsa bile, bu esasa ilişkin değildir. Esas katkı işçi kadınlardan gelmiştir. Sanayi devrimiyle birlikte kadınlar fabrikalara akmışlardır ve burada çifte baskı ve sömürünün konusu olmuşlardır. Hem işçi, yani sınıfsal olarak ve hem de kadın, yani cins olarak ezilmiş, bunun getirdiği çifte baskı ve sömürüyü yaşamışlardır. Bundan dolayı kadın hakları uğruna mücadele, bundan da öte kadının eşitliği ve özgürlüğü uğruna mücadeleye işçi kadın şahsında güçlü bir toplumsal temele ve dürtüye sahip olmuştur. Marksistler bu mücadeleye güçlü ve sağlam bir teorik ve programatik çerçeve sağlamakla kalmamışlar, partileri aracılığıyla pratikte ona sahip çıkmışlar, sınıf hareketinin geneline bağlamışlar ve ileriye taşımışlardır.

Tüm temel demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde olduğu gibi kadının özgürleşme ve eşit haklar mücadelesinde de tutarlı tek hareket, işçi sınıfın hareketi ve onun bilimsel sosyalizmi esas alan sınıf partileriydi. Burjuva toplumun demokratikleşmesi mücadelesine olduğu kadar kadının eşit haklara ulaşma ve bunun olanaklı kıldığı sınırlar içinde özgürleşme mücadelesine de en büyük katkıyı onlar yaptılar.

BURJUVA TOPLUMU "EŞİT HAKLAR" SORUNUNU ÇÖZMEKTEN BİLE ACİZDİR

Politik haklar için sözkonusu olan medeni ve sosyal haklar alanında da geçerliydi. Bu farkla ki, zaman içerisinde bu ikinci alanda ilkinde göre daha çok mesafe alınabildi. Burjuva devrimlerini yaşayan ve demokrasi beşiği sayılan birçok ülkede kadınlar, henüz politik haklardan yoksunken, evlilik ve aile yaşamıyla bağlantılı medeni haklar alanında bir dizi hak ve kazanım elde edebildiler. Bunun için bile çok uzun yılların geçmesi ve çok zorlu mücadeleler verilmesi gerekti.

Bebel, "demokrasinin beşiği" sayılan İngiltere'de, kadının 1870'e kadarki (ki bu İngiliz burjuva devriminden 230 yıl sonrası demektir) medeni haklar alanındaki durumunu, "kadının erkeğe kölece bağımlılık durumu" olarak tanımlıyor. İngiliz kadını her açıdan kocasına tabiydi, hukuken ona bağımlı, onun vesayeti altındaydı, "o kocasının kölesiydi", diyor. Bu durumun ancak 1870'ten başlayarak

sonraki on yıllara yayılan sınırlı reformlarla zaman içerisinde bir parça değişip hafiflediğini, fakat 1908 yılında hala da yasaların birçok bakımdan kadının aleyhine olduğunu, "eski ortaçağ hukukunun birçok kalıntısının henüz geçerliliğini sürdürdüğü"nü sözlerine ekliyor. (agy., s. 296-97)

Burjuva toplumun demokratikleşmesi mücadelesine olduğu kadar kadının eşit haklara ulaşma ve bunun olanaklı kıldığı sınırlar içinde özgürleşme mücadelesine de en büyük katkıyı işçi sınıfının hareketi ve onun bilimsel sosyalizmi esas alan sınıf partileri yaptılar.

Bebel bunları, ünlü eserini yeniden elden geçirdiği 20. yüzyılın ilk on yılında yazıyordu. Yakın döneme ait incelemeler, Bebel'i doğrulamanın ötesinde, bu eşit haklardan yoksunluk durumunun kabalıklarından arındırılmış olsa da büyük ölçüde bugün de sürdüğünü ortaya koymaktadır. Kendini sosyalist feminist olarak tanımlayan Juliet

Mitchell, bütün demokratik ülkelerin en yüksek ülkülerinden birinin güya "vatan-daşları arasında eşitlik sağlamak" olduğunu, "ama yeryüzündeki hiçbir demokratik ülkede" kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmadığını vurguladıktan sonra, sözlerini şöyle sürdürüyor:

"İngiltere, üçyüzyıldan fazla bir süredir demokratik bir ülkedir ve eşitlik de onun yolgösterici ilkelerinden biri olmuştur; oysa İngiltere'de kadın hakları konusunda son zamanlarda (1974) yapılan bir incelemenin yazarları, araştırmalarını sunarken bakın ne diyorlar:

"Toplumun hiçbir düzeyinde (kadınlar) erkekler ile eşit haklara sahip değildirler. 19. yüzyılın başında kadınların fiilen hiçbir hakları yoktu. Babalarının ve kocalarının malıydılar. Evlilikte alınıp satılırlardı. Oy veremezlerdi. Sözleşme

yapamazlardı. Evlenince, mülk sahibi olamazlardı. Çocukları üzerinde herhangisi bir hakları, kendi bedenleri üzerinde de denetimleri yoktu. Kocaları hiçbir hukuki engel olmaksızın onları dövebilir ve ırzlarına geçebilirdi. Eve kapatılmadıkları zaman, gelişen sanayileşme tarafından işçi ordusunun en aşağı kesimlerine katılmak zorunda bırakılırlardı. **O zamandan bu yana, kadınlara eşit haklar konusundaki ilerleme gerçekten de pek yavaş olmuştur.**" (abç-JM)

"Yazarlar daha sonra çalışma, eğitim, sosyal yardım ve hukuk alanlarında kadınların erkeklerden daha aşağı durumda olduklarını ve eşit ücret yasaları gibi göstermelik belgelere karşın, eşitliğin hiçbir zaman gerçekleştirilmediğini belirtiyorlar." (Kadın ve Eşitlik kitabı içinde aynı adı taşıyan makaleden, Pencere Yayınları, s. 26)

Bu görüşleri dile getiren Juliet Mitchell, kadın sorununun burjuva toplumunda kadın ve erkek arasında "eşit haklar"ın sağlanmasından çok daha derin köklere sahip bulunduğu bilincindedir ve burjuva toplumunun tümünden aşılmasını, kadının özgürleşmesinin temel ve zorunlu koşulu olarak görmektedir. Dahası makalesinin temel amacı, burjuva eşitlik anlayışının biçimsel sınırlarını ve işlevini ortaya koymak, böylece bunu kadın sorununun köklü ve kalıcı çözümüne bağlamaktır. Fakat aktardığımız parçadaki amacı, burjuva toplumunun, üstelik kendisini yüzelli yılı aşkın bir süredir zorlayan işçi hareketinin basıncına rağmen, bugün hala biçimsel haklar alanında bile kadınla erkeği eşitleyemediğini, kadının erkekle hak eşitliğini bile tam olarak sağlayamadığını vurgulamaktır. Ki bizi burada ilgilendiren de şimdilik konunun bu yanısıdır.

(SY Kızıl Bayrak, Sayı: 50, 16 Mart '02)

Emekçi kadınlar 8 Mart'ta mücadeleye!

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutlamaya hazırladığımız şu günlerde, krizin ve pandeminin yaşam koşullarımızı daha da ağırlaştırdığı, kadına yönelik baskı, sömürü, şiddet ve kadın cinayetlerinin hız kesmeden devam ettiği bir süreçten geçiyoruz. Bu, aynı zamanda örgütlü mücadelenin de yükseldiği, kadınların hak ve özgürlükleri için sokakları terk etmediği bir süreç oldu.

Koronavirüs salgını emperyalist-kapitalist sistemin çok yönlü krizini daha da derinleştirirken, çalışmak zorunda bırakılan işçi ve emekçiler, "virüs mü, açlık mı" ikilemi arasında yaşamlarını sürdürmek zorunda kaldılar. Sömürü daha da katmerlendi, ücretler düştü, güvencesizlik arttı ve insanca yaşama koşulları zorlaştı.

Bu süreçte işçi ve emekçilerin bir parçası olan kadınlar da tüm dünyada krizin ve pandeminin faturasını en ağır bir şekilde ödediler. Emekçi kadınların yaşamı daha da ağırlaştı. Kadınlar şiddete açık hale geldi. Kadın emeği üzerindeki sömürü daha da derinleşti. Gericı baskıcı rejimlerin kadınların kazanılmış haklarına yönelik saldırıları daha da arttı.

Salgına karşı önlemlerin yeterli alınmaması nedeniyle, pandemiye karşı en önde mücadele eden sağlık emekçileri başta olmak üzere pek çok kadın işçi ve emekçi Covid-19'dan yaşamını yitirdi ve can kayıpları devam ediyor.

Ağır ve insanlık dışı çalışma koşullarının yanı sıra, kısa çalışma, ücretsiz izin vb. uygulamalarla, zaten düşük ücretlerle çalışan kadınların gelirlerinde ciddi bir düşüş yaşandı. Pandeminin ekonomik olarak en çok vurduğu sektörlerde öncelikli olarak evlerine gönderilenler kadınlar oldu. Milyonlarca kadın daha şimdiden işsizler ordusuna katılmış durumda. Örneğin ABD'de sadece mart ve nisan aylarında genç kadınlar arasında işsizlik yüzde 7,5'ten 29,8'e çıktı.

Kayıt dışı sektörlerde çalışan işçi kadınlar, pandemi sürecinden en ağır etkilenen kesimlerden birini oluşturdu. İşçi kadınlar ya işten çıkarıldı ya ücretsiz izne gönderildi ya da artan kural dışılık nedeniyle vahşi çalışma koşullarına mahkum edildiler. Özellikle Asya, Afrika ve Latin Amerika'da uluslararası tekellere mal ve hizmet üretimi yapan kayıt dışı işçiler şimdiden yüzde 80'e varan bir gelir kaybı yaşarken, yoksul emekçilerin sayısı

Enternasyonal Emekçi Kadın Bülteni

8 Mart 2021

Emekçi kadınlar 8 Mart'ta mücadeleye!

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutlamaya hazırladığımız şu günlerde, krizin ve pandeminin yaşam koşullarımızı daha da ağırlaştırdığı, kadına yönelik baskı, sömürü, şiddet ve kadın cinayetlerinin hız kesmeden devam ettiği bir süreçten geçiyoruz. Bu, aynı zamanda örgütlü mücadelenin de yükseldiği, kadınların hak ve özgürlükleri için sokakları

dört kat arttı. Kayıt dışı istihdamın yüzde 90'a vardığı Hindistan'da zorunlu çalışma günde 12 saate çıkarıldı.

"Home office", yani evden çalışmak zorunda kalan kadınların yükü ev işi, çocuk, hasta ve yaşlı bakımı gibi sorumluluklarla birlikte katbekat arttı. Eve kapanma, kadının öldürülmesi ve şiddete maruz kalması anlamına geldi. Kesin veriler şimdilik bilinmese de dünya nüfusunun yarısından fazlasının tecrit altında olduğu nisan ayında, birçok ülkede kadına yönelik şiddet oranında yüzde 30'a varan bir artış yaşandı.

KADINLAR SUSMADI

Tüm dünyada ucuz ve güvencesiz işçiliğe, kötü çalışma koşullarına, şiddete, ayrımcılığa, kadın cinayetlerine, kürtaj yasaklarına karşı kadın hareketi dinamizmini korurken, kadınlar sistemlerin kendilerine dayattığı politikaları redd ediyorlar, özgürlükleri için ayağa kalkıyor, hakları için greve gidiyorlar. Militanlaşan eylemleriyle, ısrarın, cüretin, cesaretin ve iradenin sınırlarını zorluyorlar.

Pandeminin ve krizin yükünün işçi ve emekçilere ödettirildiği, baskı ve terörün eksik edilmediği yıl boyunca sağlık emekçileri daha iyi çalışma koşulları ve daha yaşanabilir ücret talepleri için tüm dünyada mücadelenin başını çekti.

Irak, İran ve Lübnan'da kadınlar hükümete karşı yolsuzluk ve hayat pahalılığı protestolarının ön saflarına geçti. Sudan'da 30 yıl sonra baskıcı rejime duyulan öfke kadınların öncülüğünde isyana dönüştü. Ortadoğu'da Kürt halkının direnişinde kadınların özel bir rolü oldu. Hindistan tarihinin en büyük gre-

vine kitlesel olarak katılan kadın işçi ve emekçiler eşitlik ve özgürlük taleplerini haykırdılar.

Kadınlar, Fransa'da "emeklilik reformu" saldırısına karşı gençlerle birlikte en yaratıcı eylemleri örgütlediler. Almanya'da "Eşit işe eşit ücret!", "Geleneksel kadın mesleklerinin değerinin hak ettiği yere yükseltilmesi!" mücadelesine giriştiler. İsviçre'de salgınla birlikte derinleşen eşitsizlik ve artan şiddete karşı sokaklara çıktılar. Yunanistan'da "Yunan kadınlarıyız, mülteci kadınlarız, farklı dilde konuşan ama aynı dilde dayanışan kadınlarız" diyerek, AB'nin mültecilere karşı ördüğü sınırları reddettiler.

Tüm dünya kürtajı suç haline getiren yasaların iptali için süren kararlı ve uzun soluklu mücadelelere tanıklık etti. Polonya'da kürtaj yasasına karşı milyonlarca kadın haftalarca süren eylemleriyle ülkenin nabzını tutarken, Arjantin'de on yıllardır sürdürdükleri kürtaj mücadelesini zaferle taçlandıran kadınlar tüm dünyanın emekçi kadınlarına "Mücadele kazandırır!" dediler.

Şili'de kolluk güçlerinin şiddetine ve tecavüzüne karşı isyanları ile yeni anayasanın yolunu döşediler. "Kadına yönelik şiddetin bir devlet suçu" olduğuna dikkat çeken Meksikalı milyonlarca kadın, ülkedeki kadın cinayetlerini protesto etmek amacıyla 8 Mart 2020'de "Bizsiz bir gün" diyerek greve gittiler. İspanya'da gerçekleşen kadın grevinde ücret eşitsizliğine ve cinsel şiddete karşı milyonlarca kadın iş bırakırken, Arjantin, Şili, Pakistan, Nikaragua, Meksika ve Türkiye'de "Bir kişi daha eksilmeyeceğiz" diyerek kadın cinayetlerine; Arjantin, Bangladeş, Ekvador,

Guatemala'da cinsel şiddete karşı öfke öne çıktı.

Hong Kong, Cezayir, Ekvador, Lübnan, Brezilya, Güney Afrika, Haiti, Nikaragua, Peru, Myanmar gibi dünyanın dört bir yanında milyonlarca insan düzenin değişimi talebiyle ve insan hakları ihlallerine karşı harekete geçerken, kadınlar en ön cephede yer aldı.

Emperyalist-kapitalist sistemin merkezlerinde ise cinsiyet eşitsizliği ve sömürü politikalarına karşı tepki ve mücadele diğer sorunların yanı sıra daha belirgin olarak kendini gösterdi.

EMEKÇİ KADINLAR SOSYALİZM İÇİN KAVGAYA!

8 Mart'lar son yıllarda tüm dünyada milyonlarca işçi ve emekçi kadının kitlesel olarak sokağa çıktığı eylemliliklere, kadın grevlerine dönüştü. Bu 8 Mart'ta da Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün tarihsel ve sınıfsal özüne uygun bir şekilde gerçekleşmesi için bulunduğumuz her alanı mücadele alanına çevirmeliyiz.

Pandemi süreci, insanlığın şu yol ayrımına doğru sürüklendiğini bir kez daha ve çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır:

Ya kapitalist barbarlık içinde yok olu, ya sosyalizm!

Kapitalist barbarlığa son vermek ve sosyalizmi kurmak, biz emekçi kadınların ve insanlığın en büyük özlemi ve kurtuluş umudu olmaya devam ediyor. Bu çağrı bugün her zamankinden daha da günceldir. O halde eşit ve özgür yarınları inşa edebilmek için, sosyalizm için kavgaya!

Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!

Naciye Yoldaş'ın Doğu Halkları Kurultayı'nda yaptığı konuşma...

“Gün doğumuna erişmek için geceyi aşmak gerekir!”

(Naciye Yoldaş kurultayda Başkanlık Divanı'na seçilen üç kadın üyeden biridir... Bibinur Yoldaş ise Türkistan delgesidir...)

7 Eylül 1920 -7. Oturum

NACİYE YOLDAŞ:

Doğu'nun kadınlarının şu anda başlattıkları hareket, toplumsal hayat içinde kadının rolünün narin bir bitkinin veya nazik bir taş bebeğin rolünden öteye gidemeyeceğini savunan düşüncesiz feministlerin baktığı gözle dikkate alınmalıdır; bu hareket şu anda tüm dünyayı boydan boya aşan genel devrimci hareketin önemli ve zorunlu bir sonucu olarak, görülmelidir. Doğu'nun kadınları yalnızca bazılarının çoğunlukla sandığı gibi peçesiz sokağa çıkmak hakkını elde etmek için mücadele etmiyorlar. Doğu'nun kadını için, onun bunca yüksek ahlak ülkesi ile peçe sorunu, en son plândadır. İnsanlığın yarı nüfusunu oluşturan kadınlar eğer erkeklerin rakibi olarak kalırlarsa, eğer onlara hak eşitliği uygulanmazsa, insan toplumunun ilerlemesi elbette ki olanaksızdır; Doğu toplumlarının geri kalmış durumu bunun söz götürmez bir kanıtıdır.

Yoldaşlar, emin olunuz ki toplumsal hayatın yeni biçimlerini gerçekleştirmek için harcayacağınız tüm çabalar ve çekeceğiniz istekler, eğer siz eşinize, çalışmalarınızdaki gerçek yardımcınız olması gereken kadına başvurmadığınız takdirde kısır kalacaklardır.

Savaşın yarattığı özel koşulların sonucu olarak Türk kadını türlü toplumsal görevlerin yerine getirilmesine koyulmak için evini ve aile topluluğunu terketmek zorunda kalmıştır. Fakat Türk kadınların savaş sırasında o zamana dek erkeklerin buldukları yerleri işgal etmeleri ve yük hayvanlarının bile aşamayacağı yolların bulunduğu Anadolu'nun bazı bölgelerinde, kadınların sırtlarında birliklere ayrılan cephaneye ve gereçleri taşımaları olayı, siyasal ve toplumsal eşitliğe ilişkin bir devrimde kadın tarafından ileriye doğru atılan bir adım olarak nitelendirilmemelidir. Kadınların yük hayvanlarının yerini doldurarak toplumsal bir başarı kazandığını ileri sürenlerin kanıtına gelince bu üzerinde durmaya bile değmez. 1908

Biz Doğu'lu kadınlar, erkeklerinkinden sonsuz ölçüde daha katı bir sömürüye katlandık. Ve biz bu ebedi tutsaklar, olarak Doğu'nun bütün Müslüman kadınları yaşadığımız hayatın karanlıklarını sizlerden daha iyi biliyoruz. Fakat şimdi sevgili yoldaşlar, nihayet bir annenin beşiğindeki çocuğunu okşaması gibi bizi ısıtan bir güneşin varlığını görüyoruz; ilk kez olarak parladığını gördüğümüz bu güneş, işçi ve köylü milletvekillerinin sovyet iktidarındır.

devriminin başlarında kadınlar lehine bazı gelişmeler olduğunu yadsımıyoruz ama bu, herkesçe bilindiği gibi yetersiz ve öngörülen amaçlarla ulaşmakta güçsüz gelişmelerin önemini büyütmemek gerekir.

Kadınlar için başkentte ve diğer bazı kentlerde birkaç ilkokulun veya yüksek okulun açılması; kadınlara özgü bir üniversitesi yaratılması, yapılması gerekenlerin binde birini bile oluşturmaz. Siyaseti zayıfın güçlü tarafından sömürülmesine ve ezilmesine dayanan Türk hükümetinin kadınlar için daha radikal ve önemli ölçülerde kararlar alması zaten beklenemezdi.

Fakat İran'da, Buhara'da, Kivo'da, Türkistan'da, Hindistan'da ve diğer Müslüman ülkelerinde kız kardeşlerimizin bizimkinden daha kötü bir durumda olduklarını da biliyoruz. Ama kurbanı ol-

duğumuz haksızlık, geri kalmış ve çöküş içerisindeki Doğu ülkelerinin de tanık olduğu gibi, cezasız kalmıyor. Şunu bilin ki yoldaşlar, kadınlara yapılan kötülük hiçbir zaman cezasız kalmamıştır ve kalmayacaktır.

Doğu Halkları Kurultayının sona ermesi yaklaştığı için Doğu'nun değişik ülkelerindeki kadınların durumunu zaman yokluğundan gözlerinizin önüne seremeyeceğim. Fakat devrimin büyük ilkelerini yurtlarında yayma görevini yüklenmiş olan delege yoldaşlar unutmasınlar ki halklarına mutluluk götürme çabaları kadınların gerçek yardımı olmaksızın kısır kalacaktır. Bütün bu kötülükler son vermek için komünistler sınıfsız bir toplumun kurulması gerekliliğine inanıyorlar ve bu sonuca erişmek için bütün burjuvalara ve ayrıcalıklı sınıflara karşı yeri doldurulamaz bir savaş sürdürüyor-

lar. Doğulu komünist kadınların savaşı daha zor olacaktır. Çünkü onlar ayrıca erkeklerin zorbalığına karşı da savaşıyorlar. Siz Doğulu erkekler eğer geçmişte olduğu gibi kadınların kaderine kayıtsız kalırsanız, emin olun ki, ülkelerimizi ve kendinizi büyük bir tehlikeye atıyorsunuz. O zaman biz haklarımızı kazanmak için diğer ezilenlerle birlikte ölümüne bir savaşa gireceğiz. İşte kısaca kadınların belli başlı hakları:

Eğer kendi özgürlüğünüzü istiyorsanız haklarımıza kulak verin ve bizimle etkin bir işbirliği içine girin:

1. Haklarda tam bir eşitlik.
2. Kadınlar için erkeklerinkiyle aynı ölçülerde genel ya da meslekî eğitim.
- Bütün meslekler hiç ayırım gözetilmeksizin kadınlara da öğretilmeli ve kadınlar her işletmede çalışabilmeli.
3. Evlilikte kadın ve erkek arasındaki

haklarda eşitlik. Çokeşli evliliğin kaldırılması.

4. Kadınların bütün yönetici kadroları ve bütün yasal işlevlere kısıtlamasız kabul edilmesi.

5. Bütün kent ve kasabalarda kadın haklarının koruyucusu kurulların örgütlenmesi.

Bütün bunlar bizim vazgeçilmez haklarımızdır. Bize bütün bu hakları tanıyan ve bize ellerini uzatan komünistler, bizim kişiliğimizde, kadınlarda, en sadık omuzdaşları bulacaklardır. Hâlâ cehalet içerisinde olabiliriz. Hâlâ aşmak zorunda olduğumuz uçurumlar olabilir, fakat biz korkusuzuz, zira biliyoruz ki gün doğumuna erişmek için geceyi aşmak gerekir.

BİBİNUR YOLDAŞ (TÜRKİSTAN):

Sevgili yoldaşlar sizi Alma-Ata kenti Rus ve Müslüman kadın işçileri adına selâmlıyorum.

Sevgili yoldaşlar, siz buraya, Doğu Halkları Kurultayına önünüzdeki engin sorunları özümlemek için geldiniz. Siz ezilen yığınları ve emekçilerin en seçkinlerini temsil ediyorsunuz. Doğu'nun ezilen ve yüz yıllardır Çarlık ve diğer emperyalistler tarafından sömürülen Doğu milliyetlerinin güvenini ve bütün umutlarını taşıdığınız için seçildiniz.

Biz Doğu'lu kadınlar, erkeklerinkinden sonsuz ölçüde daha katı bir sömürüye katlandık. Ve biz bu ebedi tutsaklar, olarak Doğu'nun bütün Müslüman kadınları yaşadığımız hayatın karanlıklarını sizlerden daha iyi biliyoruz. Fakat şimdi sevgili yoldaşlar, nihayet bir annenin beşiğindeki çocuğunu okşaması gibi bizi ısıtan bir güneşin varlığını görüyoruz; ilk kez olarak parladığını gördüğümüz bu güneş, işçi ve köylü milletvekillerinin sovyet iktidarındır.

Sovyet iktidarı bizim anamızdır; Biz onun çocuklarıyız ve sovyet iktidarının, tüm dünya işçilerinin ilerici ve kurtarıcı ruhu Rus Komünist Partisidir, işçi kardeşlerimizin kanı pahasına ezilenlerin yaşama hakkını kazanan muzaffer Kızıl Ordudur.

Biz de aralıksız savaşmak ve Doğu'nun ezilen halklarını kurtarmak için çalışmak zorundayız.

Biz kadınlar bizi ezen kâbustan uyanıyoruz, bizim gelişmemizi engelleyen boyunduruğu kırıyoruz ve gücümüzün en mükemmel saflarını oluşturan sizlerin yanında her gün daha çok yer alıyoruz.

Çalışmanızın meyvalarını bekliyoruz.
Yaşasın Kızı Doğu Halkları Kurultayı!
Yaşasın tüm ezilen Doğu Halkları!
Yaşasın III. Enternasyonal!

(Gün Doğumunu Görmek, Birinci Doğu Halkları Kurultayı/ Bakü 1920) Sorun Yayınları, s.92-94)

Naciye yoldaş üzerine...

Şafağı görmek!

“Doğru, sonu görünmeyen bir karanlık yolda sendeleyebiliriz, bizi yutmaya hazır derin bir uçurumunun kenarında olabiliriz ama korkmuyoruz, çünkü şafak vaktini görmek için karanlık geceden geçmek gerektiğini biliyoruz.”

İstanbullu öğretmen, Türk komünist Naciye Hanımın 1920 yılında Doğu Halkları Kongresi'nde kürsüye çıkması kolay olmamıştı. Toplantı, Taşkent'le birlikte, Doğu komünizminin iki merkezinden birini oluşturan Bakü'deydi. Naciye Hanım, Komintern liderliğinin tüm teşviklerine rağmen Kongreye katılan çok az sayıda kadından biriydi. 2000 delege arasında sadece 55 kadın vardı. Yine de, Komintern iki erkekle birlikte iki kadının eş başkan olmasını, üç kadının da başkanlık heyetine seçilmesini sağladı. Komintern temsilcileri, delegelere, kadınların sermayenin despotizminden başka bir de “erkeklerin despotizmi”nin üstesinden gelmesi gerektiğini söyledi. Bu, bütünüyle aynı fikirde olmayan bir salon dolusu insana verilmiş sert bir mesajdı.

Naciye Hanım, delegeleri, “çabaladığınız ne kadar samimi, ne kadar güçlü olursa olsun, kadınları faaliyetlerinizde

gerçekten yardımcı olmak üzere davet etmediğiniz sürece, sonuçsuz kalacaktır” diye uyardı. Görüşlerini yumuşatmadı. “Kadınların çalışması fikriyle, yük hayvanı kıtlığından dolayı barışan insanlar, kadınlar için eşit haklar davasına katkı sunmuş sayılmazlar ve dikkatimize layık değillerdir.” Salondaki pek çok insan, eğer dinleme zahmetine katlansaydı, Naciye Hanımın yorumlarını iğneleyici bulurdu.

Toplantıyı örgütleyenler Naciye Hanımın konuşmasını son güne koymuştu. Vakit geç olmuştu. İnsanlar yorgundu, eve gitmek için can atıyordu. “Pek çok sert konuşma yapıldı,” diye yazıyordu İngiliz muhabir, “fakat birçok örnekte genel hava, çok sayıda Müslüman temsilcinin namaz kılmak için dışarı çıkmasıyla bozuluyordu.” Bir delege, Naciye Hanımın uyarısının verdiği dürtüyle, “tüm geleneklerimizi ve yaşam koşullarımızı komünist çerçeveye hemen oturtamayız” itirazında bulundu. Doğu “tamamen farklıdır, çıkarları Batı'dan tamamen farklıdır” dedi. Bolşevik lider Aleksandra Kollontay'ın, kadınların kurtuluşunun önemine dair yazdığı pek çok yazıda ortaya koyduğu gibi, Batı o kadar da farklı değildi. Ancak, Naciye Hanımın da açıkça belirttiği gibi, Doğu hiçbir şe-

kilde cennet değildi.

Naciye Hanımın talepler listesi dikkate değerdir, zira bugün bile bazılarında çok radikal bir liste gibi gelebilir:

Tam hak eşitliği.

Kadınların erkekler için kurulmuş eğitim ve meslek kurumlarına koşulsuz erişiminin sağlanması.

Evlilikte her iki tarafın hak eşitliği.

Çok eşliliğin koşulsuz olarak kaldırılması.

Kadınların yasama organı ve idari kurumlarda istihdam edilmek üzere kayıtsız şartsız kabulü.

Kadınların korunması ve hakları için her yerde, şehirlerde, kasabalarda, köylerde komitelerin kurulması.

Naciye Hanım idealist değildi. Hayatı mücadeleyle geçmiş, hayattan hep daha fazlasını istemişti. Sözlerini şiirsel bir dille bitiriyordu: “Doğru, sonu görünmeyen bir karanlık yolda sendeleyebiliriz, bizi yutmaya hazır derin bir uçurumunun kenarında olabiliriz ama korkmuyoruz, çünkü şafak vaktini görmek için karanlık geceden geçmek gerektiğini biliyoruz.”

(...)

(Vijay Prashad, Üçüncü Dünya Üzerinde Kızıl Yıldız, Yordam Kitap, s.101-102)

Kemalizme sol'dan taze kan kampanyası...

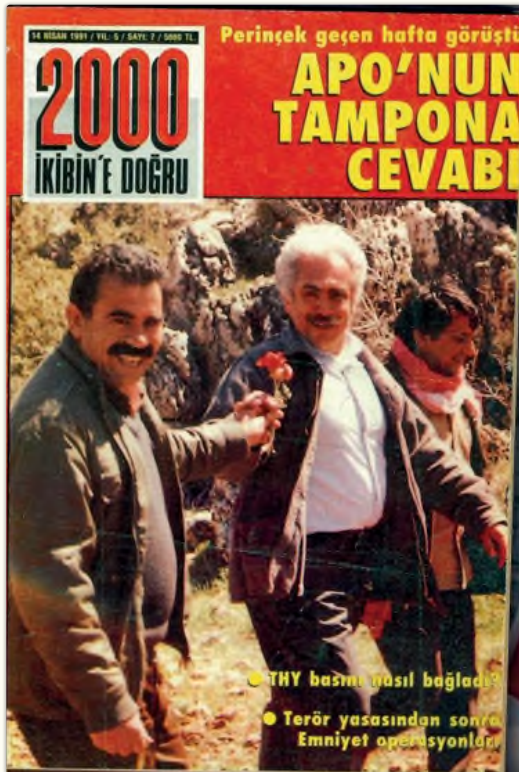
İP'in

Burada sunduğumuz metin Haziran 1994 tarihidir. Ama ele alınan temalar çok tanındıktır ve tartışma tüm güncelliğini korumaktadır. Değişen yalnızca muhataplardır. '90'lı yılların ortasına doğru Perinçekçi İP'in "Cumhuriyet devrimi" açılım ile 2008'den itibaren SİP-TKP'nin "Cumhuriyetin kazanımları" açılımı tüm temel noktalar üzerinden birbirinin devamı gibidir. Metnin ele aldığı konular bunun açık bir doğrulanmasıdır... Halen sürmekte olan eleştiriyi izleyen okurlarımızın bu metni de ilgiyle karşılayacaklarına inanıyoruz...

İP/Aydınlık grubu devrimci hareket tarafından birkaç on yılın zengin pratikleri sayesinde kuşkusuz çok iyi tanınan bir çevre durumundadır. Böyle olunca "İP'in ipliği" üzerinde yeniden durmak çok gerekli görülmeyebilir. Oysa tersine, içinde bulunduğumuz şu dönemde bu özellikle gereklidir.

Bunun bir nedeni, bu çevrenin 12 Eylül sonrası yeniden toparlanma döneminde ('87 sonrasında), devrimci harekete vermeye çalıştığı "değişim" mesajıdır. Elbette gösterilen tüm çabalara ve bir dönem özellikle Kürt sorunu üzerinden yapılan tüm çıkışlara rağmen, bu mesaj inandırıcı bulunmamış, bu çevrenin devrime karşıtlıktaki temel özelliklerini sürdürdüğü inancı korunmuştur. Fakat yine de özellikle 1978-80 dönemindeki kaba gerici karşı-devrimci konumunu artık terkettiğine dair de belli belirsiz bir düşünce oluşmuştur. Oysa bir süredir Kürt sorunu ve PKK düşmanlığı üzerinden gösterilen tutumlar, gelinen aşamada artık cepheden devrimci harekete karşı bir politik tutuma dönüşmüştür. Bu çevre artık daha net bir biçimde devrimin ve Kürt özgürlük mücadelesinin yeminli düşmanı olan kemalist düzen güçleriyle birlikte saf tutmaktadır. 19 Mayıs'ta dağıtılan "Şimdi Samsun'a Çıkma Zamanıdır" Bildirisi ve bu Bildiri'nin imzacıları, bu çevrenin tuttuğu yeni safı tüm açıklığı ile ortaya koymuştur.

Fakat bununla bağlantılı ya da bunun somut pratik bir ifadesi olan daha önemli bir neden var. Sermaye düzeni bugün tarihinin en büyük krizini yaşamaktadır. Çok yönlü ve çok boyutlu bu krizin ortaya çıkardığı olanaklar doğru devrimci bir çizgide değerlendirilebilirse, Türkiye devrimi büyük bir atılım yapabilir. Krizin

'90'lı yılların ortasına doğru Perinçekçi İP'in "Cumhuriyet devrimi" açılım ile 2008'den itibaren SİP-TKP'nin "Cumhuriyetin kazanımları" açılımı tüm temel noktalar üzerinden birbirinin devamı gibidir. Metnin ele aldığı konular bunun açık bir doğrulanmasıdır... Halen sürmekte olan eleştiriyi izleyen okurlarımızın bu metni de ilgiyle karşılayacaklarına inanıyoruz...

kaynaklarından biri Kürt sorunudur ve Kürt özgürlük mücadelesi bugün halen devrimci bir mecrada sürüyor. Krizin asıl kaynağı ise Türkiye kapitalizminin yapısal sorunlarıdır. Bu sorunlardaki ağırlaşma, işçi ve emekçilerin hoşnutsuzluğunu sürrekli derinleştirmektedir. İşçi sınıfı daha 12 Eylül kayıplarını bile telafi etmeden sermayenin büyük bir yeni saldırısıyla yüzyüze kalmıştır. Yıllardır kesikli dalgalar halinde gelişen fakat kendi dar istemleri dışına bir türlü çıkamayan işçi hareketliliği, bu zaaftan nihayet kurtulabileceği koşullara bugün her zamankinden daha yakındır.

Bu koşullarda sermaye düzeni, bir yandan emperyalizmin de tam desteğinde Kürt devrimci hareketini ezmek, öte yandan ise, hain sendika bürokratlarının da yardımından en iyi şekilde yararlanarak, sınıf hareketini dizginlemek, onun devrimci siyasal mecraya doğru gelişmesini engellemek çabası içindedir.

İşte tam da bu ortamda, İP/Aydınlık çevresi, politika ve pratikleriyle düzene gönüllü hizmette kusur etmiyor. Bu çev-

re bir yandan, Kürt halkı kirli bir savaşın tüm acılarını yaşarken tüm çabasını PKK düşmanlığı üzerinde yoğunlaştırarak düzene soldan destek çıkmakta tereddüt etmiyor. Öte yandan ise, sendika bürokratlarına yönelttiği son derece yumuşak bir eleştirinin arkasına saklanarak, gerçekte onların sınıf üzerinde kurdukları denetime koltuk çıkıyor. Onların kitlelerin baskısıyla ve kuşkusuz kitleleri yatıştırmak amacıyla gerçekleştirdikleri eylemlerde çizdiği boğucu sınırları "sınıf disiplini" adına olumluyor. Bu "disiplin"e gönüllü avukatlık yapıyor. Sendika bürokratlarının düzenin resmi ideolojisinin yığınlar üzerindeki etkisini pekiştirmek amacıyla kitle eylemlerine dayattıkları İstiklal Marşı ile devletin resmi bayrağını büyük bir hararetle savunuyor. Sendika bürokratlarının 1 Mayıs eylemlerine kadar taşıma arsızlığı gösterdikleri bu hain politika devrimciler ve işçiler tarafından boşa çıkarılınca, devrimci harekete gerici bir ağızla en arsız saldırıyı yönelten de gene bu geçmişi kirli çevre oluyor.

Bütün bunlar bu çevreye karşı mü-

cadelenin bugün taşıdığı özel önemi ortaya koymaktadır. Devrimci hareket bu çevreyi kuşkusuz çok iyi tanıyor. Fakat mücadeleye yeni katılan güçler, hareketlilik içindeki işçiler bu çevreyi yeterince tanımıyor. Devrimci hareketin bugünkü zayıflığı, sendika bürokrasisinin değerini bilerek bu çevreye verdiği özel destek ve nihayet düzen legalitesi içine gönül rahatlığıyla sere serpe oturmanın sağladığı avantajlar birarada ele alındığında, bu çevre kendi gerici çizgisiyle mücadeleyi zaafa uğratmada belli bir rol oynama olanağı bulabiliyor.

Türkiye'de sosyalist hareket daha doğumundan itibaren Kemalizmin derin bir biçimde etkisini yaşadı ve tam da bu nedenle çok uzun yıllar kötürüm kaldı. TKP bağımsız bir sınıf partisi olmaktan çok kemalist akımın sol kanadı rolünü oynadı. '60'lardaki yeniden doğuş ve kitleselleşme sürecinde ise, bu kez orta burjuva aydınların ideolojik hegemonyası sayesinde, Kemalizmin "çağdaş yorumu"yla yörgülerek gelişti ve düzen içi bir hareket olmaktan kurtulamadı. Düzenen ko-

İpliği

H. Fırat

puş ancak '71 devrimci çıkışıyla başladı ve kopuşun derinleşmesiyle Kemalizmin etkisinden kurtulma süreci elele gitti. Bugün devrimci hareket ciddi zaafarla yüzyüzedir. Fakat hiç değilse Kemalizm virüsünün tarihsel tahribatından kendisini nihayet kurtarmıştır. Tam da bu nedendir ki, devrimci çizgi izlemedeki çeşitli kusurlarına karşın, Kürt halkının haklı devrimci mücadelesine açık bir destek vermekte tereddüt taşımamaktadır.

Öte yandan, Cumhuriyet düzeninin çürümesi, son otuz yılın devrimci toplumsal mücadelelerinin yarattığı birikim ve nihayet Kürt özgürlük mücadelesinin son on yılda toplumun tüm katlarında yarattığı derin sarsıntı, bu etkenler birarada, ilerici kitleler üzerindeki kemalist etkiye de büyük darbeler indirmiştir.

Bunlar devrimci gelişme sürecimizin çok önemli kazanımlarıdır.

İşte tam da bu ortamda, İP/Aydınlık grubu, Cumhuriyet gazetesi yazarları, SHP'nin sol kanadı ve diğer bazı düzen solcuları elele vererek, ilerici kitlelere yeni bir Kemalizm aşısı yapmaya çalışmaktadırlar. İP yöneticileri Aydınlık'taki köşelerinde bir Kemalizm rüzgarı estirmeye çalışmaktadırlar. İkinci Cumhuriyetçilere, özelleştirme politikasına ve dinsel gericiliğe karşı mücadele adı altında, sol kemalistlerin "laik ve anti-emperyalist güçler cephesi" kurulmakta; Doğu Perinçek, "emperyalizmin yıkıma uğrattığı geniş bir iç pazardan çıkarı olan bütün güçleri" bu cephenin unsurları içinde saymaktadır (Aydınlık, 21 Mayıs '94). Bu, burjuvaziye hayli geniş bir yer açan '60'ların o ünlü kemalist "geniş cephe" politikasıdır.

İP/Aydınlık grubunun bugünkü politikası burjuva milliyetçi bir platformun ifadesidir. Bu çevre özelleştirmeye karşı mücadeleyi milliyetçi bir çığırkanlığın zemini olarak kullanma çabasıdır. Bunun işçi hareketine yansıtılması liberal işçi politikacılığı biçiminde olmaktadır. İşçilerin bilincindeki burjuva milliyetçi önyargılar, onların bugün Kürt sorununda etkin bir tutum almalarının, genel olarak da devrimci politika sahnesine sıçramalarının en büyük engeli durumundadır. İP/Aydınlık grubu bugün tam da bu zaıflığa seslenmekte, bu gerici burjuva önyargıları okşayan bir politika izlemektedir. Bu yalnızca "Samsun'a Çıkış" kam-

panyalarıyla dolaylı bir biçimde değil, fakat devletin resmi bayrağı ve ırkçı-şoven milli marşı açıkça savunularak doğrudan da yapılmaktadır. Bunda ölçü öylesine kaçırılmıştır ki, İP tabanından bile tepki gelmeye başlamıştır. (Bunun 28 Mayıs tarihli Aydınlık'ta yayınlanan bir örneğini, sayfalarımıza ayrıca alıyoruz. Bu mektup, İP'e genel olarak olumlu bakan birine bile bu kemalist kampanyanın nasıl görüldüğü konusunda dikkate değerdir.)

Bütün bunlar, "İP'in ipliği" sorununun güncelleşen önemi konusunda bir fikir vermektedir. Bu mücadele komünistler için vazgeçilmezdir ve sınıfı devrimcileştirme mücadelesinin bir parçasıdır.

"ŞİMDİ SAMSUN'A ÇIKMA ZAMANIDIR"!

9 Nisan Zonguldak mitinginden bir gün önce günlük Aydınlık gazetesinde bir mitinge çağrı ilanı. İlan "Şimdi 'Samsun'a Çıkma' Zamanıdır" başlığı taşıyor. Hükümet politikalarına ilişkin teşhir ifadelerinin ardından şunları okuyoruz:

"Türkiye'yi yönetenler, Mustafa Kemal Atatürk'ün deyişiyle, 'gaflet, delalet ve hıyanet' içindedirler. Ülkemiz yeniden 1919'lara gidiyor. Ama unutmayalım, 1919'dan sonra devrim gelir. Bu kez işçi sınıfı önderliğinde. ... Şimdi Samsun'a çıkma zamanıdır! ... Emperyalizme ve

serbest piyasa diktasına karşı Kurtuluş Savaşımızın ilk adımını Zonguldak'ta atıyoruz."

İlanın altında bir imza: "Doğu Perinçek, İşçi Partisi Genel Başkanı."

Bundan 25 yıl kadar önce, '60'ların sonu ve '70'lerin hemen başında, 15 günlük bir gazete; Logo'da ismin hemen altında şu ifade: "Milli Demokratik Devrim Mücadelesinde Omuz Omuz." Yine Logo'da, sol üst köşede ayıldızlı Türk bayrağı ve bir Atatürk resmi. Bu gazetenin 7. sayısının o günkü tartışmalarla çok ünlenen başyazısında, şunlar söyleniyor:

"Bizim partimiz MİLLİ KURTULUŞ Cephesidir. Bizim partimizin komutanı Mustafa Kemal'dir. Bizim partimizin üyeleri Amerikan sömürücüleriyle ortaklık etmeyen bütün bir MİLLET'tir. Bizim partimizin düşmanları, Amerikan sömürücüleri, Amerikan ortağı iş adamları ve toprak ağalarıdır."

Bu gazete bugünkü İP/Aydınlık grubunun ilk yayını olan İşçi-Köylü'dür ve başyazarı bugünkü İP Genel Başkanı Doğu Perinçek'tir.

Demek ki 25 yıllık bir gelenektir bu ve bugün de sürüyor. Bunlar sicilli kemalistlerdir. Bunlar için her zaman sözkonusu olan "Samsun'a çıkış"tır, "İkinci Milli Kurtuluş Savaşı"dır. "Başkomutan"ı her zaman için Mustafa Kemal'dir, ilham kay-

nakları onun "Gençliğe Hitabesi"dir.

Ne var ki sorun gerçekten bir geleceğin kendini tekrarlamasından ibaret olsaydı, yine de önemsiz ve bir parça masum kalabilirdi. Oysa bu konumu, aradan geçen 25 yıl içinde toplumun yaşadığı değişim ve toplumsal-siyasal mücadelesinin bugünkü durumu ve ilişkileri içinde ele aldığımızda, temelden farklı bir gerçeklikle yüzyüze kaldığımızı görürüz.

'60'lı yıllar Türkiye'nin yakın geçmişiindeki büyük toplumsal uyanışın başlangıç yıllarıydı. Bu uyanış sosyalizm iddiası taşıyan sol harekete büyük bir kuvvet kazandırmış, onu toplum yaşamının temel bir siyasal ögesi haline getirmiştir. Ne var ki, bu başlangıç dönemi sosyalizmi, düzen sınırlarını ve düzen kurumlarını aşamayan bir tür burjuva sosyalizmidir. Devrimci iktidar perspektifinden yoksundur ve dolayısıyla reformisttir. Bu yıllarda sosyalizm iddiasındaki sol, bir bütün olarak "sol kemalist"tir. "İkinci Milli Kurtuluş Savaşı" genel kabul gören bir programdır. Farklılık, gerçekleştirilmesinin yol ve yöntemleri sahasında kendini göstermektedir. Toplumsal uyanış alt sınıflara dayalıdır, ne var ki ideolojik cepheyi orta sınıf aydınları tutmaktadır. Onların ideolojik-siyasal ufkunu ise ortaçağ kalıntılarına karşıtlık ile emperyalizme bağımlı bir kapitalist gelişmeye duyulan tepki şe-

killendirmektedir. Bunun şekillendirdiği bir sosyalizm anlayışı ise burjuva bir çerçeveyi aşmamaktadır. Zaten sosyalizm de işçi sınıfının ve emeğin kurtuluş yolu olarak değil, bir çağdaşlaşma ve kalkınma modeli olarak ele alınmaktadır.

Fakat tüm bu olgulara rağmen yine de gözden kaçırılmaması gereken bir gerçek var. İdeolojik içeriği ile burjuva sosyalizmini aşamayan bu hareket, politik planda o günün, '60'lı yılların biricik ilerici akımıdır. Toplumun ilerici gelişmesine büyük bir ivme kazandırmış, ona önemli bir katkı olmuştur. Oysa aynı ideolojik içerik bugünün politik sahnesinde, bugünün politik mücadele ilişkileri içinde gerici bir akım olmanın, düzen gericiliğinin bir parçası, onun sol hareket içindeki uzantısı olmanın bir ifadesidir. Bugünkü İP/Aydınlık grubunun konumu da budur.

"TOPLUM SAĞA KAYMIŞTIR"

İP Parti Meclisi 27 Mart seçimlerinden sonraki toplantısını 9 Nisan mitingine denk getirerek Zonguldak'ta yaptı. Kuşkusuz bu burjuva politika tarzına uygun bir şovdu. Amaç işçilerin partisine yakışan da budur mesajı vermektir. Nitekim toplantıya törensel bir hava verilmiş ve seremoni Parti Meclisi'nin kısacık bildirisinde ciddi ciddi anlatılmış:

"Parti, kongre sürecini sınıf mücadelesinin ön saflarında yer alarak ilerletecektir. Parti Meclisi'nin son çalışması bu konudaki tutumumuza bir örnektir. 9 Nisan saat 9.30'da Parti Meclisi olarak toplandık, saat 14.00'de Zonguldak mitingine katıldık, saat 17.00'de Parti Meclisi toplantımıza kaldığımız yerden devam ettik." (Teori, sayı: 53, Mayıs '94, s.4)

Kuşkusuz bu seremoni İP'in "sınıf mücadelesinin ön saflarında yer almak"tan ne anladığını da yeterli açıklıkta ortaya koymaktadır. Yine de buna ek bir açıklık kazandıracak bir ayrıntıyı daha ekleyelim. *Hürriyet* gazetesinin İP'liler Şemsi Denizer'i yuhladı haberi tezip edilirken, bir tek İP'inin bile bunu yapmadığı belirtildikten sonra, "ön saflar"da nasıl yer alındığı üzerine şu açıklayıcı bilgiler veriliyor:

"Söz konusu mitingte partimiz, Zonguldak Demokrasi Platformu'nun çağrısıyla katılmıştır. Partimiz pankartını açarak yürüyüşe katılmış ve mitingde yerini almıştır. Partimiz Demokrasi Platformu'nun aldığı bütün kararlara disiplinli bir biçimde uymuştur" (Aydınlık, 11 Nisan '94).

Hiçbir şey sendika bürokratlarıyla tam uyumun bu itirafı kadar bu liberal işçi politikacılarının konumunu daha açık ortaya koyamaz.

Seremoniden asıl soruna geliyoruz. İP Parti Meclisi'nin 9-10 Nisan toplantısının sonuç bildirisi ile toplantıdaki tartışmalardan bazı bölümler, *Teori* dergisinin

Mayıs sayısında yayınlandı. Burada 27 Mart seçimleri üzerinden yapılan bazı değerlendirmeler üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Tartışılan ağırlıklı konunun İP'in seçim hezimetini olduğu anlaşılıyor. 27 Mart seçimlerine devrimci boykot cephesine karşı gerici bir kampanya yürüterek katılan bu parti sürekli olarak "oy patlaması" yapacağı temasını işledi. Oysa '91 genel seçimlerinde aldığı oy oranının yarısına ancak ulaşabildi. Bu bir hezimetti. Fakat yaratılan hayallerin, şişirilen balonların hezimetini... Yoksa bu parti kendi gerçek gücüne göre fazla oy almış bile sayılabilir. Partinin başı yaratılan "oy patlaması" havasını ilkin parti örgütlerinin yanıltıcı enformasyonu, ikinci olarak ise Mersin'deki yerel radyoların yanıltıcı kamuoyu yoklamalarıyla açıklıyor. Bu kadarını işin eğlendirici yanı saymak mümkün. Fakat bu vesileyle yaptığı bir açıklama var ki gerçekten dikkate değer. Dediği şu; sermaye medyası yanıltıcı olan ve aslında seçmeni yönlendirmeyi amaçlayan "kamuoyu araştırmaları"ni öteki burjuva partileri için yayınlar, biz neden aynı şeyi kendi lehimize yapmayalım? Ve ciddi ciddi ekliyor: "Bu bir sınıf savaşıdır ve basın alanında da yürüyor." (agd., s.41)

Demek ki yalana ve yanıltmaya dayalı propagandaya, ilke ve yöntem olarak itiraz yok.

Bunları geçiyoruz ve seçim yenilgisine getirilen asıl izaha geliyoruz. Parti Meclisi Bildirisi'nde şunlar söyleniyor: "İşçi Partisi bu seçimlerde bir başarı elde edememiştir. Milliyetçi kutuplaşma ve toplumun sağa kayışı nesnel bir olgudur ve Partimizin elde ettiği sonucun esas açıklamasıdır" (agd, s.4).

Yerel seçimlerin hemen ardından ve seçim sonuçlarından hareketle "toplumun sağa kaydığı", bütün bir düzen cephesinin ortak iddiası ve propagandasıydı. Komünistler seçim değerlendirmelerinde bu propagandayı da yanıtladılar. (Bkz. *Yerel Seçimler Üzerine*, Ekim, sayı: 94, 1 Nisan 1994). Burada bunu yinelemeyeceğiz. Asıl işaret etmek istediğimiz, seçim öncesinde burjuva partilerine özgü yöntemlerle yarattığı sahte "başarı" havası gerçeklere çarpıp tuz buz olunca İP'in de bu aynı propagandadan medet ummasıdır. Ama kuşku duyulmasın, bu parti binde bilmem kaç yerine yüzde birlik bir oy oranı tutturmuş olsaydı, yapacağı değerlendirme tümüyle farklı olurdu. Burada söz konusu olan derin bir subjektivizm mi, yoksa açık bir başarısızlığı örtme hokkabazlığı mı? Bizce ikisi birarada.

İşin hokkabazlık yönüne bir başka örnek vermek istiyoruz. *Teori* dergisinin sunuş yazısında şunlar söyleniyor: "Parti Meclisi'nin saptadığı en önemli gerçek şeydu: 28 Mart'ta değil, 5 Nisan sonra-

sındayız, 28 Mart'ta sağa kaymış bir Türkiye manzarası vardı. 5 Nisan'dan sonra ise Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin 'Saldırı Paketi'ne karşı ayağa kalkmış bir emekçi Türkiye'si vardır." (agd., s.2)

Bu baylar, toplumsal diyalektiği saf-satayla, toplumun siyasal yaşamını ise çocuk salıncağıyla karıştırıyorlar.

Fakat asıl gericilik kendini boykot taktiğine ve onun Kürdistan'daki sonuçlarına ilişkin değerlendirmelerde gösteriyor. İşte Perinçek'in söyledikleri: "Bu seçimin mağluplarından biri sosyal-demokrasi, bir diğeri de PKK'dır." (s.42) Bir başkası aynı konuda şunları söylüyor: "Boykot taktiğini izleyenler başarısız oldu. Neden başarısız oldu? Öncelikle boykot taktiğinin kendisinde bir yanlışlık vardı. Zorla, ölüm tehdidiyle boykot olmaz." (s.47)

Bu sözlerin sahibi hızını alamıyor: "Türk halkından kopmak, milliyetçi kutuplaşma, Türklerin ve Kürtlerin birbirine düşman olması Kürt milliyetçiliğinin mesajıydı". PKK'nın mesajıydı demek istiyor. Aynı zat rejimin Kürtleri kazandığını ya da kontrol altına aldığını, "Doğ'u'da" kitlenin hareketinin ölmüş bulunduğunu, mücadelenin PKK'nın dağdaki "askeri kuvveti"nden ibaret kaldığını da söylüyor (s.47-48).

Bütün bu ağızların özel savaş sözcüklerinin kullandığı ağızdan, medya aracılığıyla yürütülen özel savaşın psikolojik propagandasından ne farkı var?

KÜRT SORUNUNDA TAM BOY ŞOVEN GERİCİLİK

İP/Aydınlık çevresi yeni döneme, geçmişteki karşı-devrimci kimliğini unutturmak gayretinde, Kürt sorununa sahip lenmiş görünerek girdi. Zaman buradaki samimiyetsizliği, ikiyüzlülüğü, dahası Misak-ı Milli'yi koruma uğruna gösterilen sinsiliği açığa çıkarmada gecikmedi. Bugün bu parti 70 yıldır inkâr edilen, yok sayılan, her türlü ulusal zulme reva görülen bir mazlum halka sırtını dönmüş, tüm gücüyle Misak-ı Milli için savaşıyor. Bunu yaparken de en utanç verici yol ve yöntemleri denemekten geri durmuyor. Tıpkı tüm özel savaş cephesinin yaptığı gibi, sözde Kürt halkıyla PKK'yı birbirinden ayırma, ilkinde sahip çıkarken ikincisiyle mücadele etme tutumu göstermesini bir yana bırakalım. Asıl eğlendirici olan, "milliyetçi kutuplaşma" söylemiyle, ezilen bir ulusun özgürlük mücadelesinin kaçınılmaz olarak taşıdığı milliyetçi yön ile ezen ulusun şoven milliyetçiliğini aynı kefeye koymasındır. Tam da bu yolla, "milliyetçiliğe karşı mücadele" adı altında Kürt halkının kurtuluş mücadelesine cephe alması ve buna da "kardeşlik" politikası demesidir.

Her sıradan marksist bilir ki, ezen-e-

zilen ulus ayrımının bulunduğu bir devlette, emekçi halklar arasında kardeşliği sağlamanın temel önkoşulu, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkını kayıtsız şartsız savunmaktır. Gündelik propaganda ve bilinçlendirme çabasında, bu savunuyu sürekli önplanda tutmaktır. Bu marksist ulusal programın tamamı değil, fakat en önemli, en hassas, en canalıcı yönüdür. Bunu unutan ya da gözden çıkaran demiyoruz, yeterince önemsemeyen biri, kendine ne ad takarsa taksın, gerçekte tastamam bir sosyal-şovendir, kendi burjuvazisinin uşağıdır. Bu koşul yerine getirilmedi mi, bu konuda en büyük içtenlikle tam bir çaba gösterilmedi mi, ulusal soruna ilişkin marksist programın öteki yönlerini (örneğin ezen-ezilen ulus ayrımını gözetmeksizin tüm uluslardan proleterlerin sınıf birliği) gerçekleştirmek olanağı da peşinen kaybedilir.

Fakat İP/Aydınlık şovenleri bu basit gerçeği tamamen unutmışlardır. Onlar tümüyle demagogik bir boş laf olan "iki halk kardeşliğe" mecburdur teraneleriyle ve Kürt halkına birliği, gerçekte inceltmiş biçimiyle bugünkü statükoyu dayatıyorlar. Perinçek, Parti Meclisi'nde şunları söylüyor: "Kürt halkının emperyalizme direnme imkânı Türkiye halkına yapılaşmasıyla mümkündür. Tıpkı 1919'larda olduğu gibi." (s.42)

Evet, "Tıpkı 1919'larda olduğu gibi"! Bu tarihsel perspektifle Kürt halkının karşısına çıkmaya ancak gözleri Kemalizm ve şovenizmle kararmış olanlar cesaret edebilirler. Bu, Kürt halkının bugünkü uyanışına ve tarih bilincine yapılabilecek en büyük hakarettir. 1919'u izleyen tarihsel olaylar Kürt halkına 70 yıllık bir inkâr ve zulüm dönemi yaşattı. Ama Kemalizm ateşi yükselmiş Perinçek anti-emperyalizm lafazanlığı arkasına sığınarak Kürt halkının karşısına böyle bir arsızlıkla çıkabiliyor.

Fakat bu kadar da değil. Aynı paragrafın girişinde ise şunlar var:

"PKK esas olarak Batı'ya yönelmiştir ve Barzani'nin modelini izlemektedir. Barzani'nin modeli ise, yenilerek devlet kurmaktır. Mustafa Kemal'inki gibi emperyalizmi yenerek değil, yenilip dünyanın daha fazla ilgisini çekip devlet kurmak. Bunu net olarak görelim."

Bu sözlere getirilecek her yorum ya da açıklama bir fazlalıktır. Şu kadarı söylenebilir; Perinçek Mustafa Kemal'in şahsında kendi sınıfını, PKK'nın şahsında devrimci Kürt köylülüğünü görüyor. Doğal olarak ilkinde hayranlık duyarken, ikincisine mülk sahibi sınıfların o küçümseyici kibirliliği ile yaklaşıyor ve karalıyor.

Misak-ı Milli Perinçek'in ruhudur, bilincidir, tüm dünyasıdır. Kürt devrimci hareketinin bu zora dayalı dünyayı parça parça ettiğini gördükçe, ona ancak gizle-

nemeyen bir kin ve düşmanlıkla bakması kaçınılmaz oluyor. Aynı ruh halini *Cumhuriyet* gazetesinin kemalist yazarlarında da izlemek mümkün.

Lenin'in Ekim 1915'te Kautsky'yi hedefleyen şu sözlerini, İP/Aydınlık grubunun düzen içindeki konumu ve Kürt sorunu karşısındaki tutumu ile karşılaştırınız:

“... Ne var ki **iş uygulamaya gelince** Kautsky, ulusal programı günün sosyal-şovenizmine uyarlamış, çarpıtmış ve kızığa çekmiştir; ezen uluslar sosyalistlerine düşen görevlerin ne olduğuna ilişkin kesin bir tanımlama yapmamaktadır; her ulus için ‘devlet bağımsızlığı’ isteminin ‘çok fazla’ şey istemek olacağını söylerken de demokratik ilkenin kendisini açıkça bozmaktadır. Eğer hoşunuza giderse, ‘ulusal özerklik’ yeter de artar bile! Kautsky, temel sorundan, emperyalist burjuvazinin tartışılmasına izin vermeyeceği temel sorundan yani, ulusların ezilmesi üzerine temellendirilmiş **devlet sınırları** sorunundan kaçınıyor; burjuvazi hoşnut edebilmek için en temel olan şeyi programından atıyor. Proletarya yasallığın çerçevesi içinde kaldığı ve devlet sınırları sorununda burjuvaziye ‘sesizce’ baş eğdiği sürece, burjuvazi her türlü ‘ulusal eşitlik’ ve derseniz ‘ulusal özerklik’ sözü vermeye hazırdır. Kautsky sosyal-demokrasinin ulusal programını devrimci bir biçimde değil, reformcu bir anlayışla düzenlemiştir.” (**Devrimci Proletarya ve Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı, Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları** içinde, Sol Yayınları, vurgular Lenin’e ait)

KEMALİST HİSTERİNİN DORUĞU: BAYRAK, MİLLİ MARŞ VE CANLANAN “ATATÜRK SEVGİSİ”

Ne var ki şoven kemalist histerinin doruğu “stratejik sorunlar” arabaşlığı altında verilen söylevde yaşanıyor. Burada önce bir “devrim stratejisi” çiziliyor: “Birinci Cumhuriyetin emekçi halk için olan kazanımlarını koruyarak bir Emekçi Cumhuriyetine gidebiliriz. Bugün bizim devrim stratejimiz budur.”

Tam da Perinçeklere yakışır bu “devrim” stratejisini bir de stratejik tespit izliyor. “Sol, kemalist devrimi anlamadığı için iflas etti.” Kuşku yok ki, Perinçek bu stratejik tespitiyle solun “iflas” nedenine değil, fakat kendi aslı “yaşam” damarına işaret etmiş oluyor. Bu aynı zamanda Kemalizmin bittiği yerde kendisinin de biteceğine işaret etmek demek oluyor. Kemalizm mücahitliği için gösterilen bunca enerjinin de kaynağını açıklıyor.

Ve nihayet final:

“Sınıf mücadelesinde ilerleyeceksek hayat bizi burjuva devriminin önderi olarak Mustafa Kemal’e daha çok değer vermeye zorlayacaktır. ... Türkiye’nin bayra-

ğı konusunda da düşüncelerim ayırdır. Bu bayrak bağımsızlık savaşında ortaya çıkmıştır. ... Bir ulusun anti-emperyalist mücadelesinden gelen değerleri vardır. ... Bu tarihsel değerlere sarılmadan Türkiye’de hiçbir devrim ilerleyemeyecektir ve halk bize bunu dayatacaktır. Bu dayatma sağdan değil, soldan olacaktır. Türkiye her şeyiyle 1919'lara doğru gitmektedir. Bugün Atatürk sevgisinin birdenbire canlanması yapay değildir.” (s.43)

Sondan başlayalım. “Birdenbire canlanan Atatürk sevgisi”! Bundan kastedilen Hasan Mezarci’ya karşı yürütülen kampanyanın sözde meyvesi. Kampanyayı bilindiği gibi şeriatçı kesimler dışında hemen tüm düzen cephesi elbirliği ile yürüttü. Medya konuyu haftalar boyu işledi. Hükümet Taksim’de miting yaptı, ordu rozet kampanyası açtı. CHP’li hanımlar sokaklarda imza topladılar, Rotary Kulüpleri ve sosyete hanımları toplantılar düzenlediler, ve bu arada çoğu emekli devlet memurları ile bazı ev hanımları Anıtkabir’i ziyaret ettiler. Rejim bunu şeriatçılığı dengeleyecek bir Atatürkçülüğe bulunmaz fırsat saydı, kampanya en hararetli biçimde büyük kentlerde yürütüldü. Sonuç ise gerçek bir fiyasko oldu. Taksim mitingi bir yana, RP’nin büyük kentlerde ve emekçi semtlerinde yaptığı oy patlaması bile bunu göstermeye yeter.

Fakat bir an için kampanyanın başarılı geçtiğini varsayalım, bu tümüyle düzenin bir başarısı olacaktır. Perinçek buna sevinebiliyor! Perinçek bunu 1919'lara gidiş, Samsun’a çıkış sayabiliyor. Şaşırtıcı değil. Zira Perinçek de bu düzenin bir parçasıdır, onun kemalist sol kanadadır. Programı; “globalleşme”ye karşı “iç piyasa” ya da “Kemalist Devrimle kurulan az çok geniş iç pazarın” savunulması; “özelleştirme”ye karşı kemalist devletçilik; “Türkiye ekonomisinin çökertilmesi ve sömürgeleştirilmesi”ne karşı bugünkü

statükonun korunması ve “kamulaştırma”larla güçlendirilmesi vb.dir.

Bu programın siyasi cephesi ise “milli bağımsızlığın” savunulması ve “yüzyıllık demokrasi mücadelesi”nin sürdürülmesidir. Bu sonuncusunun muhtevası ve sınırları konusunda, Kürt sorunu karşısında alınan tavırdan giderek bir sonuca ulaşmak mümkün. Şoven-ırkçı milli marş ile Kürt halkı üzerindeki sömürgeci zulmün simgesi resmi bayrak konusundaki ateşli savunmalar, Perinçek’in tasarladığı siyasal düzen konusunda bir fikir verebilir. Boş lafların bir kıymeti yoktur, gerçek tavır yaşamın tartışma ve çatışma gündemine soktuğu bu gerçek sorunlar üzerinden ortaya çıkar. Perinçekler ise bu konuda hiçbir tereddüt göstermiyorlar.

Perinçek’in milliyetçi burjuva hezeyanları üzerinde gereğinden fazla durmak bir bakıma emek israfıdır. Fakat bu “Türkiye bayrağı” konusu üzerinde biraz daha durmak gerekir. İki açıdan. İlkin bugünkü güncel öneminden dolayı. Ve ikinci olarak, Perinçekler’in “devrim” anlayışı konusunda son derece açıklayıcı olduğu için.

Türk bayrağı bugün sermaye düzeninin en gerici amaçlarla kullandığı bir silah durumundadır. Yıllar önce Kürt özgürlük mücadelesi Serhildanlar aşamasına geçince, Kürdistan’daki özel savaş kuvvetleri, askeri araçları Türk bayraklarıyla donatarak bunun karşısına çıktılar. Bununla işgal kuvvetleri gibi davranıyorlar ve sömürgeci köleliği dayatmış oluyorlar, bu mesajı veriyorlardı. Bundan önce ve bundan sonra, sermaye düzenini gerici-şoven histeriler her tuttuğunda “bayrak as!” kampanyaları açılır, sermaye basını okurlarına bayrak dağıtırdı. Bugün *Hürriyet* gazetesinin logo’sunun sol üst köşesinde bir Türk bayrağı, altında bir Atatürk resmi ve onun altında “Türkiye Türklerindir” ifadesi vardır. (Perinçekler’in 25 yıl önceki gazetesinin bundan

tek farkı, Atatürk’ün kalpaklı oluşu ve “Türkiye Türklerindir” ifadesinin bulunmamasıdır.)

Fakat bugün çok daha çarpıcı bir başka tutumla yüz yüzeyiz. Sermaye düzeninin sadık uşakları olan sermaye bürokratları, dizginleyemedikleri işçi kitleleriyle meydanlara çıkma zorunluluğu duyuyorlar. Fakat bu meydanlarda sınıfı tam da bu bayrak (ve milli marş) sayesinde kurulu düzene en sıkı biçimde perçinlemeye çalışıyorlar. Bu çok bilinçli, hain ve Kürt sorunuyla birlikte düşünüldüğü zaman iğrenç bir politikadır. 9 Nisan’da Zonguldak’ta bunu yaptılar. 24 Nisan’da Ankara’da bunu yaptılar. 1 Mayıs’ta İstanbul’da bunu yapmaya çalıştılar. İşte Perinçekler bu politikanın gönüllü destekçileri ve hararetli savunucuları durumundadırlar.

Gerici burjuva düzenin bu alanda sendika bürokratları aracılığıyla ne kadar bilinçli bir politika izlediğine bir örnek verelim. Düzenin en deneyimli yazarlarından Metin Toker 1 Mayıs günü *Milliyet*’te şunları yazıyor:

“Taksim Meydanı bir defa, 1980 öncesinde Marksistler tarafından işgal edildi. Kızıl Bayraklar açıldı ve Marxlar’ın, Engelsler’in, hatta Stalin’in portreleri taşındı...”

“Taksim Meydanı ikinci defa, öteki şer kuvvetlerin egemen oldukları bir siyasal parti tarafından basıldı. Bu sefer bayraklar, kızıl değil yeşildi...”

“Şimdi üçüncü bir olay yaşıyoruz. Bugün gene 1 Mayıs. Fakat öyle duyuruldu ki işçi, artık ne kızıl, ne yeşil bayrak altındadır. Taşındığı ayyıldızlı bayraktır. Ayıp: Ona Taksim Meydanı’nı vermediler.”

Meseleyi daha açık nasıl koyabilirlerdi ki? İşçi yeter ki ayyıldızlı bayrağı taşınsın, ona 1 Mayıs’ta Taksim Meydanı’nı vermeye bile hazırlar. Bu gerçek, Perinçekler’in düzen hesabına işçi hareketi içindeki misyonlarını da açıklığa kavu-

turuyor.

Şimdi geliyoruz sorunun öteki yüzüne. Deniliyor ki, "halk bize bunu dayatacaktır. Bu dayatma sağdan değil, soldan olacaktır." Bu demagojiyi birazcık irdelemek bile Perinçeklerin "devrim" ve "kitlelerin devrimcileşmesi" konularındaki reformist burjuva düşünüş tarzlarını açığa çıkarmaya yeter.

Önce kaba demagojik öğelere bir düzeltme. Halk bunu bize gelecekte değil, fakat bugün dayatabilir; soldan değil, kuşkusuz sağdan. Zira "halk"ın bugünkü bilinci egemen sınıfın, kurulu düzenin bilincidir. Bu basit gerçek bir açıklama gerektirmez. Alman İdeolojisi'nden beri bunu her marksist, bu arada marksist geçinen Perinçek de bilir.

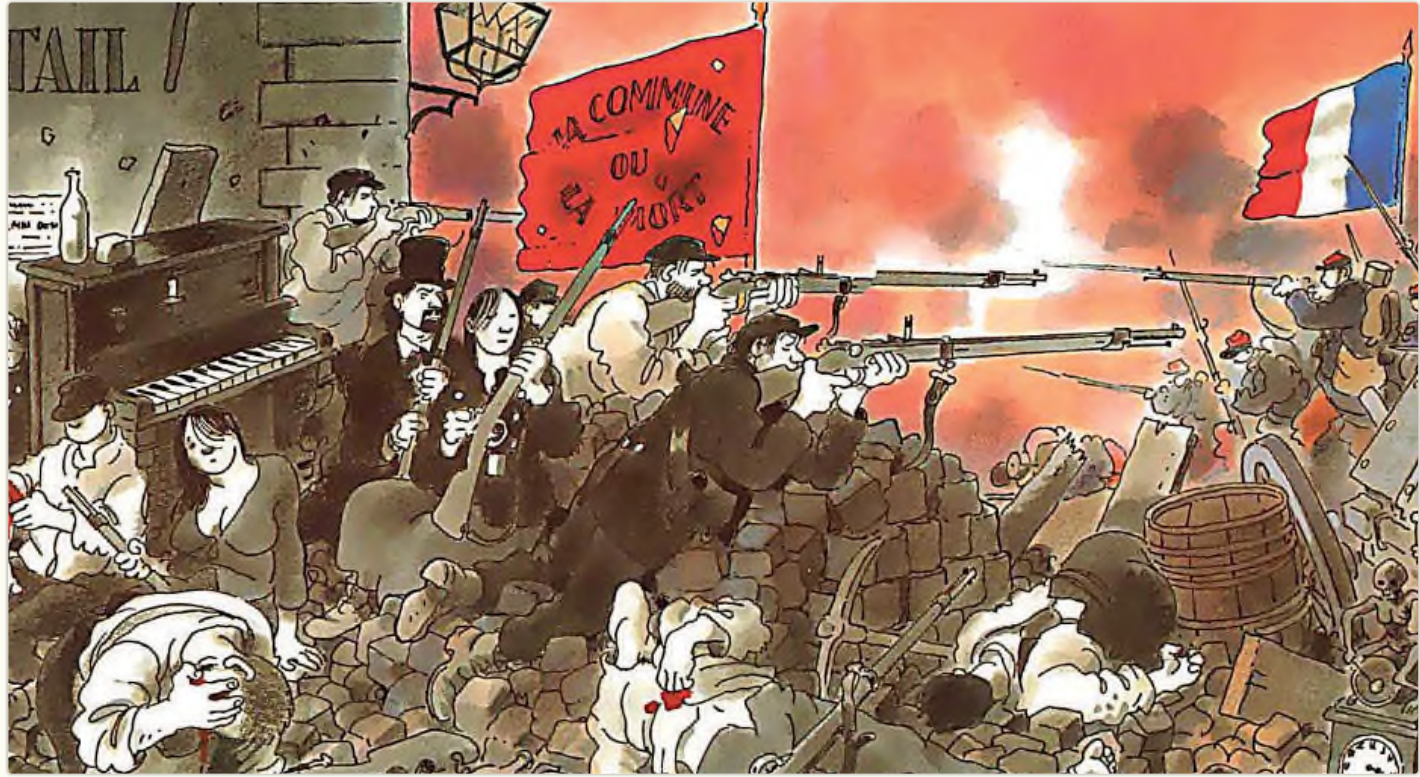
Ve aynı Alman İdeolojisi'nden beri, aşağıdaki basit gerçek de bilinir:

"Yığın içinde bu komünist bilincin yaratılması için ve gene bu işin kendisinin de iyi bir sonuca götürülebilmesi için insanların yığınsal bir değişikliğe uğraması zorunlu olarak kendini ortaya koyar, öyle bir biçim değişikliği ise ancak pratikteki bir hareketle, **devrimle** yapılabilir; bu devrim, demek ki, sadece **egemen sınıfı devirmenin tek yolu olduğu için zorunlu kılınmamıştır, ötekini deviren sınıfa, eski sistemin kendisine bulaştırdığı pislikleri süpürmek ve toplumu yeni temeller üzerinde kurmaya elverişli bir hale gelmek olanağını ancak bir devrim vereceği için de zorunlu olmuştur.**" (Marx-Engels, Seçme Yapıtlar, C.I, s.47, Sol Yayınları)

Bu klasik düşünce büyük Fransız burjuva devriminden yapılmış teorik bir soyutlamadır. O Fransız devrimi ki, "halk" gerçekten devrimcilere bir şeyler "dayatmıştır." Fakat bu, kurulu düzenden devralınan ve o güne kadar "halk"ın bilincinde ağır bir tortu oluşturan değerlerin en ileri noktada reddi biçiminde olmuştur. Kiliseleri yakan ve kitlesel bir din düşmanlığı geliştiren "halk"ı Robespierreler dizginlemek zorunda kalmışlardı. Bütün öteki devrimler bu olguyu bir kural olarak doğrulamışlardır. Devrim büyük insan kitlelerinin bilincinde, düşünüş tarzında, onyıllar ve yüzyıllar sürmüş değer yargılarında, kökleşmiş önyargılarında, muazzam bir altüst oluş değilse nedir? Perinçekler gerçekten hiç devrim düşüncümlü midir?

1848 Devrimi esnasında ve Fransa'da yaşanan olay konumuz bakımından ayrıca açıklayıcıdır. Tartışma ve çatışma tam da "bayrak" üzerindedir. Bir kaynaktan şunları okuyoruz:

"Cumhuriyetin bayrağının ne olması gerektiği sorunu üzerinde ateşli bir savaşım başladı. İşçiler kızıl bayrağın cumhuriyetin bayrağı olarak ilan edilmesini istiyorlardı. Burjuvalar üç renkli bayrağı istiyorlardı. Savaşım, Şubat günleri için

tipik bir uzlaşmayla sonuçlandı. Cumhuriyetin bayrağı, kırmızı bir rozeti olan üç renkli bayrak olarak ilan edildi." (age., s.66)

Şubat'taki uzlaşmadan birkaç ay sonra, Haziran'da, işçilerin kızıl bayrak altında ve tarihin gördüğü ilk proleter devrim girişimiyle son bulduğunu, "üç renkli" bayrağın ancak işçi katliamıyla egemen kılındığını biliyoruz. Perinçek "Türkiye'nin bayrağı"nın kemalist burjuva devrimden miras olduğunu söylüyor. Fransız burjuvalarının "üç renkli" bayrağı, tarihin görüp gördüğü en büyük ve en radikal devrimden mirastı. (Bu devrimin büyüklüğünü güdük kemalist hareketle kıyaslamaya kalkmak, Robespierre'i Atatürk'le kıyaslamaya kalkmak türünden bir abes iştir). Bu bayrak jakobenlerin, Robespierrelerin bayrağıydı. İşçiler işte bu bayrağın karşısına kendi kızıl bayraklarıyla çıkıyorlardı. Perinçekler diyebilirler ki, bu işçilerin "devrimci" dönemi. Elbette! Fakat "işçi sınıfı ya devrimcidir ya da hiçbir şey!" Bunu unutanlar devrimci değildir. Sorun da zaten budur. Perinçekler devrimci değil, kaba burjuva reformistlerdir. Onlar için "halk" bugünkü "bilinci" ve değerleriyle vardır ve her zaman öyle var olacaktır. Reformist-evrimci bir kafa daha ötesine aklı erdiremez demeyeceğiz, ötesine geçmek istemez...

Aynı konuda son bir ayrıntı. Bugünün Türkiye'sinin en "sol" kitlesi PKK destekçisi Kürt köylüleri ve şehir emekçileridir. Ve onlar "bize" daha bugünden ve kuşkusuz "soldan" başka şeyler "dayatmakta"dırlar. Perinçeklerin maskesini indiren, gerici kimliklerini açığa çıkaran tam da bu "dayatma" değil midir?

Kızıl Bayrak / Haziran 1994
(Kürt Ulusal Sorunu- 2,
Eksen Yayıncılık, s.93-109)

İP'Lİ GANİ TURAN'DAN
İP'Lİ HASAN YALÇIN'A:

İSTİKLAL MARŞI BİRLEŞTİRİCİ **BİR DEĞER MİDİR?**

Sayın Hasan Yalçın,

14 Mayıs tarihli Aydınlık'taki yazının sınıfsal içerikten yoksun, tam bir Kemalizm ruhuyla yazılmış olduğu hemen göze çarpıyor. Buna değinmeyi önemli görüyorum çünkü; İşçi Partisi'nin Türkiye cephesinde devrimci bir dalgayı kucaklayabileceğine inanıyorum. Bu dalganın zayıflamasına neden olabilecek her türlü anlayışı eleştirmenin, devrimci bir görev olduğuna inanıyorum.

İstiklal Marşı gibi şoven-milliyetçi bir değere sarılmak ve onu yüceltmek gibi bir derdimiz olamaz. Oysa siz öyle yapıyorsunuz ki, sanki "ya yuhalayacaksınız ya da sarılacaksınız". Hayır. Burada söz konusu olan kitle hareketlerinde, kentli kabuğunu kıramamış olanların kitleden kopuk davranışları ise, başka örnekler çoktur. Ve daha açıklayıcıdır. İstiklal Marşı örneğine sarılmak, açıkçası; geri bilinçli kitlenin gönlünü okşamak, kitle kuyrukçuluğu yapmaktır. İstanbul'daki 1 Mayıs mitinginde ben de buldum. Gerçekten, sınıftan kopukluğun örnekleri de yaşandı. Sınıfın gündeminde 1 Mayıs, özelleştirme ve KİT'lerin kapatılmasına karşı mücadele ağırlıktayken, bazı örgütler hala kendilerini tatmin ve tekrardan kurtaramamanın acizliği içindeydiler. Fakat bizim tartıştığımız İstiklal Marşı. Her satırı kendini üstün gören şoven bir anla-

yışla yazılmış bir marşa sarılarak, Türkiye'de yaşayan çeşitli halklardan emekçileri birleştiremezsiniz.

Yazınızda toplumun çeşitli kesimlerini birleştiren değerlerden bahsediyorsunuz. İstiklal Marşı ve bayrak gibi Türk ulusunu simgeleyen, Türk devletinin sembolü olan değerlerin, Kürt halkı üzerinde baskı ve tahakküm anlamı taşıdığına ise, hiç göz önüne almıyorsunuz. Bu değerler, gerçek anlamda birleştirici özellik taşımamaktadırlar.

Öncü partinin görevi, özellikle bugün, emperyalist tekellerin ve yerli işbirlikçilerinin azgın saldırısı karşısında, emekçi alternatifini yaratmak olmalıdır. Bu alternatif oluşturulurken, burjuvazinin emekçi kitleler üzerinde yaratmış olduğu her türlü şoven etkilerin kırılması için de mücadeleye edilmelidir. Bir ulusun çeşitli katmanlarını birleştirici bir rol oynayan bazı değerler, diğer bir ulusun bütününe itici gelebilir. Bunu unutmamak gerekir. Türk devletinin bayrağı, Kürt halkının üzerinde zulmün sembolü halini almışken, bu gerçeğe sırt dönerek, bayrağın birleştiriciliğinden nasıl söz edilir?

İP dışındaki solla ilgili değerlendirmede de '80 öncesinin zaafı vardır. O zaman "sahte sol" kavramı ile, diğer sol hareketlerle aramıza kalın duvar çekilerek bir nevi tecritlik yaşanmıştı. Şimdi de İstiklal Marşı söylemeyenleri, ona sırtını dönenleri, beşinci kol gibi gören bir yaklaşımla eleştirme hatasına düşülmektedir.

Sonuç olarak; kitle çizgisi izlemek, sınıfla birleşmek adı altında uç noktalara savrulmak gibi bir tehlike önümüzde duruyor. Buna karşı uyanık olmalıyız.

Gani Turan / Zonguldak
(Kürt Ulusal Sorunu- 2,
Eksen Yayıncılık, s.109-10)

Sarayın “el kaldır-el indir” meclisi!

İrkçi-şoven histeriyi körükleyen AKP-MHP rejiminin gündeminde yine Kürt halkına ve hareketine karşı yeni saldırı hazırlıkları var. On yıllardır ırkçı-şovenizmi kışkırtan sermaye iktidarı, bir kez daha HDP'nin kapatılması, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve uyduruk dosyalarla zindanlara kapatılması için zemin hazırlıyor.

Kürt halkına ve onun siyasi temsilcilerine yönelik saldırganlık yeni değil elbette. HDP'nin eş başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ yıllardır zindanda tutuluyorlar. Onlarca milletvekili, belediye başkanı, il-ilçe yöneticileri görevlerinden alınıp zindanlara kapatıldılar. Tüm bu saldırılara rağmen Kürt halkının siyasi temsilcilerini inatla savunması, HDP'ye yönelik hesapları zora sokuyor. İrkçi-şoven histerinin dizginlerinden boşalmasının gerisinde aynı zamanda bu var. Öyle ki, faşist partinin şefi Bahçeli, Kürt halkının iradesini siyasi alanda temsil edecek bir parti ya da örgüte yaşama hakkı tanımayacak kapsamda bir saldırı öneriyor.

“Partilerin kapatılmasına karşıtlık” üzerinden demagoji yapan rejimin başı Erdoğan da hedefler konusunda faşist ortağıyla hem fikir. Sadece araç ve yöntemler konusunda daha “incelikli” yollar bulma arayışında. İrkçiliği körüklemek konusunda birbirleriyle yarışıyor, dalkavukları Perinçek'ten de destek alıyorlar. İrkçilikta büyük bir mesafe kateden Perinçek, HDP'nin bir daha açılmamak üzere kapatılması gerektiğini sık sık dile getiriyor.

Partiyi kapatmadan önce felç etmenin daha uygun bir yol olduğunu varsayan Erdoğan, fezlekelerin bir an önce mecliste onaylanması için emir verdi. Adı Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) olsa da, esas misyonu “saray noterliği” olan bu kurumun saygınlığı hiçbir zaman olmadığı kadar yerlerde sürünüyor. Yıllardır TBMM'yi “millet iradesinin simgesi” olarak tanımlayan AKP şefi, meclisi vesayetten kurtardığını bile iddia etmişti. “Şahsım rejimi”ni kurmuş bulunan Erdoğan'ın fezlekelerle ilgili açıklamasında bugün TBMM'ye biçtiği misyon ise yeterli açıklıktadır: Meclistekiler ellerini kaldırır-indirir, bu iş biter!

Bu denli pervasız bir söylemi cunta-cı generaller bile kullanmamıştır. Belli ki

AKP şefi Kürt hareketine saldırırken meclisi tümüyle kendisine bağımlı bir kurum derecesine indirmek istiyor. Meclis için kullandığı söylemler, itibarsızlaştırmanın vardığı boyutu gözler önüne seriyor.

Parlamentar sistemin bir tarafa itilmesi, tek adam diktasının tahkim edilmeye çalışılması, sermaye düzeninin çok yönlü krizlerini aşma konusundaki aczinin göstergelerinden biridir. Parlamento sistemi, biçimsel de olsa burjuva diktatörlüğe “demokratik yönetim” görüntüsü veriyordu. Sistemin imajı açısından tek adam diktasına tercih edilebilirdi. Ama düzenin çok yönlü krizi ve açmazları, sermayenin “demir yumruğu” misyonunu pervasızca yerine getiren bir dikta rejiminin tahkimatına imkan sağladı. Meclisin kapısına kilit vurmasalar da, içi boş bir kovuğa dönüştürdüler.

Kararların tek merkezden alınması, egemen sınıf olarak örgütlenmiş kapitalistlerin çıkarına uygundur. Erdoğan'ın pervasızlığı, kişisel çıkarları için devleti bir araç olarak kullanması, sultanlık hevesleri, yandaş sermaye gruplarına

tanınan ayrıcalıklar vb. icraatlar elbette sermayenin bir kesimini rahatsız ediyor. Ancak bu rahatsızlık esasa ilişkin görünmüyor. Çünkü dinci-faşist rejimden görevi devralması umulun diğer düzen partilerinin, ekonomik, demokratik, sosyal haklar alanında bazı vaatlerde bulunsalar da, sistemin niteliğine ilişkin bir alternatif geliştirmek gündemlerinde bulunmuyor. Arada bir “güçlendirilmiş parlamentar sistem” sözü edilse de, bunun ne ifade ettiği bilinmiyor. Dikta rejimin belli alanlarda tıkanması, bir tür yönetememe krizine girmesi vb. eleştiri konusu edilse de, önerilen “çözümler” bu kokuşmuş sistemin aksaklıklarını gidermenin ötesinde bir anlam taşıyor.

Parlamento, aktif olduğu dönemlerde de güdük olduğu dönemlerde de, misyonu gereği kapitalist sınıflara hizmet etmek zorundadır. Buna rağmen 1960'lı yıllarda dönemin Türkiye İşçi Partisi (TİP) mecliste 15 milletvekili ile temsil edilebilmiştir. Ancak düzen buna tahammül edememiş, seçim sistemi değiştirilerek TİP'in mecliste yer alması engellenmiştir.

1990'lı yıllardan bu yana HEP-DEP'ten HDP'ye uzanan 30 yıllık süreçte ise Kürt halkının mücadelesi siyasi temsilcilerinin meclise taşınmasını sağladı. Ancak kurdukları partiler defalarca kapatıldı. Kürtçe yemin eden milletvekilleri yaka-paça sürüklenerek gözaltına alınıp tutuklandı. Polis terörü ve kontr-gerillanın saldırıları hiç eksik olmadı.

30 yıl aradan sonra sermaye rejimi yine HDP'yi kapatma hazırlıkları yapıyor, milletvekillerini meclisten zindanlara taşıyor. Üstelik işler artık dikta rejimin tepesindeki tek adamın emriyle yürütülüyor. Hukuksal prosedürle uğraşma ihtiyacı dahi duyulmuyor. Geriye meclistekilerin el kaldırıp-el indirmeleri kalıyor.

İşçi sınıfı, emekçiler ve ezilen halkların saldırıları püskürtmeleri, haklarını korumaları, yeni kazanımlara ulaşmaları ve bu mücadelenin geliştirildiği zeminde kapitalist sistemi tarihin çöplüğüne atabilmeleri ancak örgütlü devrimci mücadele ile başarılabilir. Koşullara göre elbette parlamento da istismar edilecektir. Ama hiçbir boş umut taşımadan, hiçbir temelsiz hayale kapılmadan...

Kazanmak için fiili meşru mücadele!

Pandeminin ekonomik krizi daha da derinleşmesiyle, işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşulları her geçen gün ağırlaşıyor. İşsizlik son yılların en yüksek düzeyine çıkmış bulunuyor. Alım gücü düşüyor, kısa çalışma ve ücretsiz izinle gelir kaybı daha da artıyor, sözde “işten atmak yasak” olduğu için işçiler 25/2’den işten çıkartılıyor, vb...

Çalışma ve yaşam koşullarındaki ağırlaşma birçok yerde grev ve direnişlere yol açıyor. Son dönemde İstanbul’da CHP’li belediyeler ile Genel-İş arasında süren TİS görüşmelerinin tıkanmasıyla Kadıköy, Beşiktaş, Maltepe, Kartal, Ataşehir gibi ilçelerde de art arda grev kararları asılmaya başladı.

2018 yılının Nisan ayında AKP şefinin “taşeronluğu kaldırıyoruz” yalanıyla belediyelerde çalışan taşeron işçiler üç yıllık sözleşmelerle belediyenin kendi şirketlerine geçirilmiş ve böylece “artık kadrolusun” denilmiştir. Ancak aynı süreçte güvenlik soruşturmaları ile yüzlerce belediye işçisi işten çıkartılmış, işine devam edenlere de KHK kararı ile üç yıl boyunca %4+%4 zam zorunlu kılınarak, işçilerin ciddi gelir kayıplarına uğramasına sebep olunmuştur. Kadro aldatmacası ile toplu sözleşme hakları da ellerinden alınan işçiler 2020 yılını beklemek zorunda bırakılmışlardır. O dönem “kadro”ya geçen belediye işçileri buldukları belediyelerdeki partilere göre sendikalara üye olmuş ve üç yıl sonra sözleşme imzalama hakkına kavuşmuşlardır. İstanbul’daki CHP’li belediyelerin “kadro”lu işçileri bugün yaşadıkları hak kayıplarının

telifisini ve “eşit işe eşit ücret” talebini dillendiriyorlar.

Aylarca süren TİS süreçlerinin tıkanması üzerine Kadıköy’de 16 Şubat’ta greve çıkan işçiler 18 Şubat’ta, 23 Şubat’ta greve çıkan Maltepe işçileri ise 28 Şubat’ta greve son vermek zorunda kaldılar. İşçilerin iradesini hiçe sayan Genel-İş Genel Merkezi sözleşmeleri imzalayarak grevleri zorla bitirdi. Kartal, Ataşehir, Beşiktaş’ta ise grev kararları asılsa da greve çıkılmadan benzer oyunlarla TİS’ler sonuçlandı.

CHP’NİN İKİYÜZLÜLÜĞÜ

Burjuva düzen partisi CHP, muhalefet olmanın getirdiği rahatlıkla son dönemlerde işçi ve emekçilere belli vaatlerde bulunuyor, kendi iktidarları altında krizden çıkılacağını iddia ediyor Ancak CHP belediyelerinde yaşananlar bile CHP’nin sermaye partisi olduğunu ispatlamaya yetiyor. Kadıköy Belediyesi yaklaşık 8 aydır işçilerinin taleplerini görmezden gelmiş, 81 maddelik TİS’in son 11 maddesi, yani çalışma koşulları ve ücretler ile ilgili maddeleri aylardır sürüncemede bırakmıştır. Her fırsatta işçilerin yaşam koşullarının ağırlığından dem vuranlar, kendi belediyelerinde çalışan işçileri aynı kölelik koşullarına mahkum etmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Önce Kadıköy’de, sonra Maltepe’de greve çıkan işçilerin direnişini kırmak için grev kırıcılığından kara propagandaya kadar birçok yol ve yöntemi sergilemekte çekinmeyen CHP yönetimleri, söylemlerinin

de ne kadar ikiyüzlü olduklarını ortaya sermektedirler.

Her iki grevi kırmak için, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin işçileri ve zabıtalı çöp toplama ile görevlendirilmiştir. Maltepe Belediyesi grev öncesi yeni işçi alımı yapmış ve grevin etkisini azaltmaya çalışmıştır. Açlık sınırının 2600, yoksulluk sınırının 8400 TL’lerde olduğu Türkiye koşullarında işçilere reva görülen ücret ise açlık sınırının biraz üstünde olmuştur. Buna rağmen, “biz işçilere mevcut şartların üstünde bir ücreti verdiğimiz halde işçiler daha fazlasını istemektedir” diyebilmişlerdir. İşçi ve emekçilerin koşullarını düzeltereğini iddia edenlerin iktidara geldiklerinde onlara neyi reva göreceklerini de böylece ispatlamışlardır.

GENEL-İŞ BÜROKRASİSİ İŞBAŞINDA

Tüm baskılara rağmen Maltepe’de işçilerin neredeyse tümü, Kadıköy’de ise 2 bin 300 işçinden 2 bininin katılımıyla süren grevler, birkaç gün sonra Genel-İş Genel Merkezi’nin üstten müdahalesiyle, işçilerin onayı olmadan bitirilmiştir. Sözleşme imzalama yetkisini kullanan Genel-İş bürokratları, işçilerin iradesini çiğneyerek, “pandemi koşullarında halk sağlığını gözettilik” açıklaması yapmışlardır. Sermayedarların ve devletin yaptığı gibi kendi çıkarları doğrultusunda pandemiye fırsata çevirmişlerdir. Kadıköy’de ve Maltepe’de şube yönetimleri satış sözleşmesini imzalayan Genel-İş Genel Merkezine ilk etapta itiraz etmişler, fakat sonrasında “diyalog yoluyla mücadele”yi

tercih etmişlerdir. Şube yönetimleri de kendi sınırlarını bu kararla göstermişlerdir.

DİSK ve en fazla üyeye sahip Genel-İş’in tüzüklerinde yer alan “demokratik sınıf sendikacılığı” ilkeleri ayaklar altına alınmış, işçilerin iradeleri kaba bir biçimde çiğnenmiştir.

İşçi sınıfının sorunları üzerine yüksek perdeden mevcut iktidarı eleştiren sendika bürokratları, kendi üyelerinin başlattıkları mücadeleyi bitirme görevini bizzat üstlenmektedirler. Çünkü bu icazetçi-uzlaşmacı anlayışın sahipleri, yıllardır oturdukları koltukları üye aidatlarını sömürecek bir arpalık ve milletvekili olmak için bir basamak olarak görmektedirler.

Kadıköy ve Maltepe’de satış sözleşmesini imzalayan bürokratlar, farklı bir mücadele verilemediği için art arda Ataşehir, Beşiktaş ve Kartal’da da satış sözleşmelerine imza attılar.

TEK ÇIKAR YOL FİİLİ MEŞRU MÜCADELE!

Bugün belediye işçileri daha iyi çalışma ve yaşam koşulları için mücadeleye girişmişler ancak önlerindeki en büyük engellerden birinin sermayenin hizmetindeki bürokratlar olduğunu bir kez daha görmüşlerdir. Sendikalar işçilerin öz örgütlülükleridir. Belediye işçisi mücadelesini ve taleplerini kazanmak istiyorsa, tabanın söz ve karar hakkının olduğu sınıf sendikacılığı anlayışını sendikalarına hakim kılabilmesi, mücadelesini kendi iradesiyle kazanana kadar sürdürebilmelidir.

İşçi sınıfı bugün pandemiyi fırsata çevrilmesiyle daha da ağırlaştırılan çalışma koşullarını birçok işkolunda yaşıyor. Sömürünün yoğunlaşmasına ve hak gasplarına karşı birçok direniş gerçekleşti ve gerçekleşiyor. Özellikle Sinbo ve SML işçilerinin Kod 29 ve sendika düşmanlığına karşı başlattıkları direnişlerin talepleri tüm işçi sınıfının ve sendikaların ortak taleplerini içeriyor. Ancak bugün birçok sendika bu direnişleri yalnız bırakmayı tercih ediyor. Sinbo ve SML işçilerinin ve üyesi oldukları sendikaların mevcut yasalara sığmayan fiili meşru mücadele anlayışı sendikaların başına çöreklenmiş bürokratları korkuttuğu için, bu direnişler görmezden geliniyor.

Oysa işçi sınıfının haklarını ve geleceğini kazanmasının yolu, mücadelenin yaygınlaşması, dayanışmanın büyütülmesi, mevcut direnişlerin ortak ekseninde/ortak taleplerle yürütülmesinden geçmektedir. Belediye işçileri de haklarını ve geleceklerini kazanmak için tabandan fiili meşru mücadele hattını örmeli, bu ekseninde mücadele çizgisi izleyen direnişlerle dayanışmayı yükseltmelidir.

AKP'nin yeni sloganı: “İtibarda önlem olmaz”

Yoksulluk ve sefalet pandemi günlerinde artmaya devam ediyor. İşçi ve emekçiler bir yandan ölümlerle, diğer yandan açlık ile karşı karşıyalar. 1 Mart itibarıyla vaka sayısının iki buçuk milyon üzerinde olduğu Türkiye’de önlemler hiçbir zaman tam anlamıyla uygulanmadı. Bilim insanlarının en az bir ay tam kapanmanın şart olduğunu söyledikleri ilk günlerden bugünlere AKP-MHP iktidarı göstermelik önlemler ile toplum sağlığını hiçe saydı.

Hatırlanacağı gibi “evde kal” kampanyaları sırasında işçiler özel izinlerle fabrikalara gönderilmişti. Dünyada pek çok ülkede örnekleri görülen toplumun temel ihtiyaçlarının devletçe karşılandığı günlerde Türkiye’de bizzat Erdoğan işçi ve emekçilerden para toplama işine girişmişti. Bazı hanelere, hane başına 1.000 TL gibi bir meblağın dağıtılmış olması ile böbürlenilen iktidar, diğer yandan sermaye gruplarının vergi borçlarını silmekle, “işverene teşvik” dağıtmakla meşguldü. Uygulamaya konulan hafta sonu sokağa çıkma yasağının sokakların en kalabalık olduğu saatlerde serbest olması ancak akşam saatlerinin içki yasağı ile birlikte uygulanması, tüm eylemlerin ve etkinliklerin yasaklanması AKP’nin pandemiye nasıl bir “fırsata” dönüştürdüğünün de resmi oldu. Pandemi ile birlikte alınan tüm “önlemlerin” AKP’nin kendisinin ve temsilciliğini yaptığı sermayenin çıkarlarına göre olduğu açıkça görüldü.

AKP YASAK TANIMİYOR

Ancak bununla kalınmadı. AKP, pandemi boyunca önlem, kısıtlama ve kurallara uymadığını pek çok kez gösterdi. Bürokratların yakınlarının karantina yolundaki otobüslerinden kaçırıldığı görüntüler; sağlık emekçileri dahi test yaptıramazken, işçi-emekçiler test kuyruklarında saatlerce beklerken AKP’lilerin düzenli test yaptırmaması; aşılama listelerini beklemeden AKP erkanının konvoy halinde aşı olmaya gitmesi gibi örnekler tazeliğini koruyor.

Son haftalarda gündeme gelen AKP kongrelerinde ve cenaze törenlerindeki görüntüler ise yasakların her zaman olduğu gibi pandemide de AKP’ye teğet geçtiğini bir kez daha göstermiş oldu. Pandemi dolayısıyla özellikle hizmet sektöründe çok sayıda işçi ve emekçinin işini

kaybettiği bilinen bir gerçek. Kod 29 ile işçiler işten atılırken, her gün en az bir sağlık emekçisi yaşamını yitiriyor. “İtibarda tasarruf olmaz” düsturuna sahip AKP ise pandemi günlerinde de “İtibarda önlem olmaz” diyor.

AKP il kongreleri ve gençlik kolu kongreleri, kapalı ortamlarda ve salgın hiçe sayılarak, binlerce insanın bir araya getirildiği “etkinlikler” olarak kayda geçtiler. Tam da kongrelerin toplandığı zaman diliminde park gibi açık alanlarda basın açıklaması yapmak isteyen işçi ve emekçilerin eylemleri “pandemi gerekçesi” ile yasaklanmış, baroların kongrelerine izin çıkmamış, pandemi yasakları hak ve özgürlüklerin önüne dikilen bir duvar olmuştu. İktidarda olmanın meyvelerini yemeyi seven AKP, çifte standartlarda yeni bir rekor kırmanın yanı sıra toplum sağlığını da tehlikeye atmış oldu. Kongrelerin yoğunluklu olarak gerçekleştiği Karadeniz bölgesindeki illerin bugün yüksek riskli iller arasında olması bu anlamda bir tesadüf değil elbette.

HER ZAMANKİ GİBİ HEM SUÇLU HEM GÜÇLÜ

İkiyüzlülüğü ile nam salan AKP iktidarı pandemi vesilesiyle de bu özelliğini pek çok kez tescilledi. Bilim insanlarına kulak tıkayarak yeterli önlemleri almayan AKP, bilindiği gibi vaka sayılarındaki artışı

toplumun mesafe kurallarına ve kısıtlamalara uymamasına bağlamış ve kendi suçlarını kitlelerin üzerine yıkmıştı. Sokaklarda evsiz insanlara dahi cezalar kesilmişti. Bizzat bu suçlamayı yapanlardan biri olan AKP şefinin, AKP kongrelerinde binlerce insanın bir araya getirilmiş olmasını büyük bir övgüyle karşılaması bu ikiyüzlülüğün son örneği oldu. Rize’de gerçekleşen kongrede, “Salgının olduğu bir dönemde kongre yapıyoruz ve Rize’de salonlar lebalep dolu” deme aymazlığı sergiledi.

Kongrelerin yanı sıra daha önce eski İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş’ın cenazesinde gündeme gelen kalabalık, YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç’ın babasının cenaze töreninde de oluştu. Kendi kısıtlamalarına uymayan AKP erkanı kongrelerde, cenaze törenlerinde kalabalık ile birlikte boy gösterdi.

Toplum nezdinde kendisine güvenin kalmadığı ve bir kukla misali Erdoğan’ın ağzının içine bakan AKP’li Sağlık Bakanı ise cenazeye katıldığı için kendi adına özür dilemekle yetindi. Cenaze törenin kalabalık olacağını “öngöremediği” bahanesinin arkasına saklanmaya çalışan Sağlık Bakanı’na cevap ise sağlık emekçilerinden geldi. Özrün kabul edilemez olduğunu ifade eden sağlık emekçileri Bakan’ın istifasını istedi.

Ancak AKP iktidarı bir kez daha “yap-

tım, oldu” pratiğini sergileyerek, kişisel özürlü, kongrelerin kendi disiplin işlerini başlattıkları gibi göstermelik birtakım işlemler ile bu aymazlığı ve ikiyüzlülüğü geçiştirmenin yolunu tuttu. Sağlık Bakanı ve Bilim kurulu ise hala suskun.

AKP, HER BİR ÖLÜMÜN SORUMLUSUDUR!

Pandemiye fırsata geçirerek güç gösteri yapan AKP iktidarı, açlık ve sefaletin, işsizliğin sorumlusudur. Vaka sayıları ile oynayarak risk haritaları çıkaran ve “Kademeli açılmaya gidiyoruz” diyerek toplumu yeniden ölümün kucağına atan, AKP iktidarıdır. Yaz aylarının yaklaşması ile beraber turizm sektörünün çıkarlarına kurban gidecek olanlar ise işçi ve emekçilerdir. Yeterli önlemleri almayan ve kısıtlamalara uymayan AKP iktidarı bu anlamda her bir ölümün sorumlusudur. Her şey açıkça gösteriyor ki AKP iktidarı pandemi günlerinde bir tek sermayenin çıkarlarını ve kendi iktidar hırsını ön planda tutmaktadır.

İşçi ve emekçilerin insanca bir yaşam için mücadele etmekten başka bir seçeneği yoktur. Toplum sağlığı AKP’nin siyasi gösteriş hırslarına kurban edilemez. Bugün insanlık, sosyalizme her şeyden çok muhtaçtır. Yaşam hakkı için bile sosyalizme ihtiyaç vardır.

Eğitim ve sağlık hakkının gaspına karşı...

Lise meclislerinde örgütlenelim!

Pandemi süreci boyunca eğitim hakkı görülmedik düzeyde gasp edildi ve bu halde sürüyor. Halihazırda azımsanmayacak sayıda işçi ve emekçi çocuğu eğitime erişememekte, geleceğine dair hayal bile kuramamaktadırlar. Sınıfsal ve bölgesel eşitsizlikler sürekli derinleşmektedir. MEB'e bağlı ilk ve orta öğretim öğrencileri elemeci-rekabetçi eğitim sisteminde uğradıkları haksızlık nedeniyle, üniversite okuma konusundaki umutlarını çok daha fazla yitirmiş durumdadırlar. Milyonlarca öğrenci EBA'nın niteliksiz eğitimine dahi ulaşamıyorken, keza canlı sınıf bağlantılarında sorunlar yaşıyor, liselerde yüz yüze sınav dayatması sorunları daha da büyümektedir.

Günlerdir Twitter'da çok sayıda tweet atarak sınavların iptal edilmesini talep eden öğrenciler seslerini duyurmak amaçlı çeşitli yöntemler kullanıyorlar. Sermaye devletinin Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un cevabı ise, öğrencilerin yükünün daha fazla artmaması gerekçesi ile sınavları yapma kararını tekrarlamak olmuştur. Salgın hastalık için yeterli önlem alındığını iddia etmiş, öğrencilerin derslere odaklanması üzerine de öğütler vermiştir. Yaşlısıyla, hastasıyla kalabalık evlerde yaşayan emekçiler salgın riski ile karşı karşıyadır. Öğrencilerin bu haklı kaygısı, pandemi boyunca ciddi önlem almaktan uzak politikalara sahip sermaye devletinin umurunda değildir. Artık bir seneyi geride bıraktığımız bugünlerde okullara yönelik gerekli hazırlıkların tamamlanmamış olduğu, öğretmen ve öğrencilerin aşı programı, düzenli test ihtiyaçlarının karşılanacağına dair herhangi bir planlama olmadığı da ortadadır. Zaten sadece toplumun belirli bir kesimine yönelik alınacak önlemler Pandeminin yayılmasına engel olmaz. Toplumun tamamı ve her ortam hesap edilerek, sürecin en başından beri bilim insanlarının işaret ettiği şekilde gerçek önlemlerin alınması zorunludur.

Öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin ve okul çalışanlarının da söz-yetki-karar mekanizmalarında yer almaları gereklidir. Yalnızca sosyal medyada dile getirilen tepkiler ile öğrencilerin hem eğitim hem de sağlık hakkı üzerine söz söylemeleri yeterli değildir. Tersiyse, milyonlarca tweetin daha fazla karşılığı olurdu. Nasıl

ki Boğaziçi üniversitesi öğrencileri süreci eylem ve etkinlikler ile yürütüyorlarsa, aynı şekilde liselilerin de artık bu gidişata, hak gasplarına dur demeleri, kendi geleceği için, sağlık hakkı için harekete geçmeleri gereklidir. Mesele sadece yüz yüze yapılacak sınavların iptal edilme talebinden ibaret değil, daha da ağırlaşmış bir tablo ile eğitim sisteminin kendisidir. Köklü bir dönüşüm olmadan kronikleşmiş bu sorunlar çözümünü bulamayacak, kapitalizm aşılardan işçi ve emekçi çocuklarının umutsuzluğu ortadan kalkmayacaktır. Ancak bugünden acil taleplerin hayata geçebilmesi için örgütlü mücadele etmekten başka bir yol yoktur.

Gençlerin 2023'te verecekleri oyları hesap edenler, mevcut sorunlar yumağında gündemi değiştirme çabasında olanlar, Ay'a gitme planlarını açıklamakta, fakat dünyada gençlere eşit, nitelikli ve ulaşılabilir eğitim hakkı sunamamaktadırlar. Uzaya yönelik ilgi ve merakın özellikle liselilerde gittikçe yaygınlaştığı bilinmektedir. Eğitim sisteminde gelinen noktada yaşanan tıkanıklık ise bu hedeflerin hayata geçebilmesi konusunda ne gerekli bilgi ve donanım ne de fırsat eşitliği sağlamaktadır. Gençlerin imkân buldukları anda yurtdışına çıkma oranları artmıştır. 15-24 yaş aralığı mutluluk araştırmaları iç karartıcı sonuçlar sunmaktadır. Böylesi bir atmosferde uzaya yönelik ilginin kaybolmaması, eğitim ve sağlık hakkının savunulması ve gelecek için mücadele etmek tek çıkar yoldur.

Sermaye iktidarının dağıttığı sınırlı sayıdaki tabletler, hemen biten internet paketleri, EBA destek noktaları ya da köy okullarının açılması gibi uygulamalar yeterli değildir. Belediyelerin, çeşitli vakıfların örgütledikleri dayanışmalar da... Eğitim emekçilerinin sundukları raporlar da dikkate alınarak, gerçek önlemlerin alınması ve ciddi hazırlıkların yapılması, bütçe planlaması şarttır. Toplumun tamamını ilgilendiren eğitim ve sağlık sorunu egemen anlayış ile daha da büyümektedir. Ancak topyekün mücadele sonucu kazanımlar elde edilebilir, insanca yaşam koşulları inşa edilebilir. O halde lise meclisleri oluşturalım, yan yana gelim ve geleceğimize sahip çıkalım.

DEVİRCİ LİSELİLER BİRLİĞİ

Eğitimde yaşanan kaos ve sermayedarların ikiyüzlülüğü

Geçtiğimiz hafta, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, her sene verilen Vehbi Koç Ödülü'nün bu seneki töreninde yaptığı konuşmada, pandemi döneminde eğitimde artan fırsat eşitsizliği üzerinde durdu. Timsah gözyaşları dökerek şunları ifade etti: *"Millî Eğitim Bakanlığımızın web sitesinde yayımladığı 'Sayılarla Uzaktan Eğitim' istatistiklerine baktığımızda, yaklaşık 2,5 milyon öğrencinin Eğitim Bilişim Ağı'na erişemediğini görüyoruz. Devletimizin sahadaki durumu yakından izliyor olması, eminim alınan önlemlere de ışık tutuyordur. Her hâlükârda öğrencilerimizin yüzde 15, yüzde 16'sının sistemin dışında kalması vahim bir tabloya işaret ediyor. Korkarım, bu durum bilhassa sosyoekonomik bakımdan geri kalmış yörelerimizdeki evlatlarımızı daha da olumsuz etkiliyor. Özetle, salgınla birlikte süregelen sorun daha da büyümüş, eğitimde fırsat eşitsizliği daha da derinleşmiş görünüyor. Bizim en büyük sorumluluğumuz çocuklarımızı hızla değişen dünyaya, bugünden çok farklı bir geleceğe hazırlamaktır."*

Eğitimde yaşanan ve pandemiyle birlikte daha da artan sorunlar, gelinen yerde büyük bir kaosa dönüştü. Öyle ki, her geçen gün sosyal medyada eğitimde yaşanan sorunlara dair bir hastag eylemi yapılıyor. MEB'in açıkladığı 2,5 milyon ama gerçekte 10 milyona yakın öğrenci, teknik ekipman eksikliğinden dolayı uzaktan eğitime erişemiyor. Toplumda biriken öfke, gelinen yerde sermayedarları da rahatsız etmeye başladı. Kapitalistler, sorunun kaynağı kendi düzenleri değilmiş gibi, bir de yaptıkları açıklamalarda fırsat eşitsizliğinin geldiği noktayı timsah gözyaşları eşliğinde ifade edebiliyorlar!

Türkiye'nin bir avuç zengin asalaklarından biri olan Ömer M. Koç da yaptığı konuşmayla, eğitimde yaşanan kaosu sorumlularından biri değilmiş gibi davranıyor. Oysa bugün sağlık alanında yaşanan sorunların, eğitimde yaşanan sorunların, işsizliğin, açlığın bu kadar artmasının gerisinde sermaye düzeni yer alıyor. Kurulu düzen ise Ömer M.

Koç ve mensubu olduğu sınıfın çıkarları doğrultusunda işliyor.

Nitekim bu düzende, pandeminin başından bu yana salgına karşı gerekli hiçbir önlem alınmadı. Uzaktan vermeye başlanan eğitime, teknik ekipman eksikliği nedeniyle milyonlarca öğrenci erişemezken, sermaye devleti bu ihtiyaçları hala da karşılamadı. Sermayedarların kârları pandemiden dolayı azalmasın diye, devlet tarafından teşvik üzerine teşvik paketleri açıklanırken, işçi ve emekçiler işyerlerinde, fabrikalarda ölümle burun buruna çalıştırıldılar. Daha uzun saatler çalıştırılan emekçilerin maaşlarında herhangi bir artış yapılmazken, hayat pahalılığı ve zamlar gün geçtikçe arttı.

Geçim sorunuyla boğuşan milyonlarca işçi ve emekçi için eğitim sorunu da böylelikle ikinci planda kaldı. Bu vahim tablonun bir numaralı sorumluları hala da "Bizim en büyük sorumluluğumuz çocuklarımızı hızla değişen dünyaya, bugünden çok farklı bir geleceğe hazırlamaktır" gibi ikiyüzlüce ifadeler kullanabiliyorlar. Fakat sorunun kaynağı olanlar, çözümün bir parçası olamazlar. Çünkü kurdukları düzen, yapısı gereği döne döne sorunlar üretmektedir.

Bugün milyonlarca işçinin, emekçinin ve çocuklarının sağlık ve eğitim hakkı, sermayedarların kârları uğruna gasp ediliyor. Birbiriyle taban tabana zıt çıkarları olan iki sınıfın bulunduğu düzende, birinin kazancı, diğerinin kaybetmesiyle gerçekleşebiliyor. Dolayısıyla Ömer M. Koç'un yaptığı konuşmanın hiçbir samimi yanı yoktur.

Diğer yandan söz konusu konuşma, somut olguları dile getirmesi itibarıyla gelinen yerde sermayedarların hoşnutsuzluğunu gözler önüne seriyor. Çünkü toplumda oluşabilecek herhangi bir hareketliliğin, onların düzenini tehdit etmesinden korkuyorlar. Her eylemi Haziran Direnişi ile karşılaştırmaları da bu korkularındandır. Toplumda her geçen gün artarak biriken öfke, elbet bir gün onların korkularını gerçeğe dönüştüreceklerdir.

Aşıda öncelik eğitimin tüm bileşenlerine!

Özellikle yüz yüze eğitime geçileceği kararının açıklanmasının ardından eğitimciler ve gençlik, pandemi koşullarında yüz yüze eğitimin yaratacağı olumsuzluklara ve sınavların yapılacak olmasına ilişkin tepkilerini günlerce sosyal medya üzerinden dile getirdiler, getirmeye devam ediyorlar. Tüm toplumun gözü kulağı 1 Mart'taki kabine toplantısının ardından Tayyip Erdoğan'ın yapacağı açıklamaya çevrilmişti. "Kontrollü normalleşmeye gidiyoruz" denilerek açıklanan kararların toplum sağlığını hiçe saymak anlamına geldiği ve yalnızca kriz içinde debelenen sermaye düzenini korumak için alındığı görüldü.

1 Mart'taki açıklamada eğitime dair şu kararlar ilan edildi: Okul öncesi ve özel eğitim kurumları tam zamanlı açılacak. Birleştirilmiş sınıflı okullar ile köy vb. seyrek nüfuslu yerlerdeki okullar yüz yüze eğitime tam zamanlı devam edecek. İlkokullar "2 gün okul, 3 gün uzaktan eğitim"e devam edecek. 8. sınıflar haftada 12 ila 22 saat olacak şekilde seyreltilmiş sınıflarda yüz yüze eğitim görecektir. 12. sınıflar 16 ila 24 saat olacak şekilde seyreltilmiş sınıflarda yüz yüze eğitim görecektir. Ve sınavlar yüz yüze yapılacaktır.

Açıklamanın ardından gençler tepkilerini tekrardan kuvvetli bir şekilde sosyal medyada dile getirmeye başladılar. #ZKusagiUnutmaz ve #ZKuşağıSiziSandıktaBekliyor başlıkları bunların öne çıkanlarıydı. En büyük tepki, alınmayan eğitimin sınavlarının yapılacak olmasına yönelikti. İkinci olarak da pandemi son sürat yayılmaya devam ederken okullardaki bulaş riskinin önüne geçilemeyecek olması eleştiri konusuydu. Türkiye'de aşılama süreci 14 Ocak'tan bu yana devam ediyor. AKP-MHP iktidarından isimlerin ve yandaşların dışında şu an aşıların ilk dozu 60 yaş üstü gruplara yapıldı. Bu yaş gruplarının büyük bir kısmına henüz aşının ikinci dozu yapılmış değil. 83 milyon insanın olduğu Türkiye'de gelinen aşamada toplamda yalnızca 7 milyon kişi

aşının ilk dozunu olabildi. Aşıların satın alınması ve dağıtımı açısından şeffaf bir sürecin işletilmiyor oluşu gibi tartışmalar da henüz tükenmiş değil.

Tartışmaların en başından beri "Liseler aşı takvimine göre açılmalıdır" diyen Eğitim-Sen, eğitim emekçilerinin aşılama konusundaki taleplerini şu şekilde sıralıyor: "Yüz yüze eğitime başlayabilmek için, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bünyesinde çalışan tüm eğitim ve bilim emekçilerinin aşılmasına bir an önce başlanmasını; yüz yüze eğitim öğretime geçilmeden meslek yüksekokulu ve üniversite öğrencilerinin aşı programına alınmasını; üniversiteler de dahil olmak üzere eğitim kurumlarının tamamında görev yapan, taşeron işçilere, servis, kantin, yemekhane vb. alanlarda çalışanların aşı programına dahil edilmesini Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası olarak talep ediyoruz."

AKP-MHP iktidarı, gelen tepkilerin

ardından eğitim emekçilerinin aşılama sürecini başlattığını duyurdu. Bu süreçte aşı olan ilk ve tek kişi ise Ziya Selçuk oldu. Selçuk, aşı olduktan sonra yaptığı ilk açıklamada, "Sağlık Bakanlığı bu konuyla ilgili planlamayı yapıyor. Biz kendilerine 1 milyon 259 okul çalışanımızın listesini geçtiğimiz hafta iletmiştik. Tüm vatan-daşlarımız gibi e-nabız ya da 2023'e kısa mesaj göndererek kendilerine nasıl sıra geldiği konusunda bilgi alabilirler. Daha sonra da kendi istedikleri şekilde randevu sistemi oluşuyor ve o randevuya bağlı olarak aşıların ilk dozunu yaptırabilecekler. İkinci doz için de aynı şekilde uygulama söz konusu olacak" demişti. Oysa aşı için randevu almak isteyen eğitim emekçileri, "Covid-19 pandemik aşılama için belirlenen grupta değilsiniz. Aşılama için Bakanlığımızın belirlediği öncelik sıralaması göz önünde bulundurularak durumunuz günlük değerlendirmelerle güncellenebilecektir" mesajı ile karşılaştılar.

Yüz yüze eğitime geçilen bugünlerde

sahada ve salgın tehlikesi altında çalışacak olanlar eğitim emekçileridir. Yalnızca eğitim emekçileri de değil, en acil şekilde okul bileşenlerinin tamamı aşılmalıdır. Öğrenciler, servis ve okul çalışanları da bu sıralamaya dahil edilmelidir. Aşı konusunda dahi ayrımcılığın had safhada olduğu bir tabloda eğitim emekçilerinin koronavirüsten kaynaklı yaşayacağı her olumsuz durumun sorumluları bellidir.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın "Günde bir buçuk milyon doz aşı yapabiliriz" deyip, ardından az aşılama nedeniyle sorulan soruları, "Ben öyle demek istemedim yani günde bir buçuk milyon doz aşı yapabileceğimiz kapasitemiz var dedim" cevabıyla geçiştirmesinin ardından günler geçti ve günlük aşılama tablosunda hiçbir değişiklik yaşanmadı. Örneğin şu ana kadar ikinci doz aşıya ulaşabilenlerin sayısı 2 milyonu yeni geçti.

En ufak insani hakların dahi düzenin elinden dışarı bir mücadele ile kopartıldığı bir tabloda eğitim ve sağlık hakkı için de aynı durum geçerlidir. Gençlerin ve eğitim emekçilerinin sosyal medyada yaptıkları açıklamalar ve sergiledikleri tepkiler anlamlı ancak yetersizdir. Tüm toplumun en acil şekilde aşılabilmesi için de mücadele etmek ve bu mücadeleyi büyütmek gerekir.

M. NEVRA

MEB'in "başarısı"

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) 2020 faaliyet raporu verilerine göre, 4,5 milyondan fazla öğrenci EBA'ya ulaşamadı.

Bakanlığın sitesinde yayımlanan raporuyla Covid-19 salgını sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) televizyon ve internet platformları, tablet ve internet desteğiyle uzaktan eğitimin "başarıyla" yapıldığı kaydedildi. Yüzde 25 öğrencinin ulaşamadığı EBA'yı başarılı gördüler.

Raporda şu bilgilere yer verildi:

Türkiye'de 18 milyon 241 bin 881 öğrenci eğitim alıyor. EBA'ya ulaşan toplam öğrenci sayısı ise 13 milyon 667 bin 432'de kaldı. EBA'ya 4 milyon 547 bin 449 öğrencinin erişemedi.

AKP iktidarı yağmada sınır tanımıyor

Yağma, talan, hırsızlık, yolsuzluk, rüşvet gibi kirli işler, AKP-MHP iktidarının olağan icraatları olarak vuku buluyor. Gerici-faşist iktidar hem karşısında ciddi bir muhalefet bulunmamasının hem de iktidarda olmanın verdiği güçle gün geçtikçe daha çok pervasızlaşıyor, kirli icraatlarını pişkince savunmakta tüm ölçüleri altüst ediyor.

Çoktandır her yeni gün AKP iktidarının skandal bir olayıyla başlıyor. Bütün kamu kaynaklarının içinin boşaltıldığı, AKP şefinin her şeyi kendisine bağladığı, birçok kamu kurumunun aile şirketi gibi işletildiği gibi olgular, artık haber değeri taşımayacak denli sıradanlaşmıştır. Bunun örneklerinden biri de Merkez Bankası rezervlerinin iç edilmiş olmasıdır.

Merkez Bankası'nın işçi ve emekçilerin ürettiği servetin bir parçası olan 128 milyar dolarlık rezervinin sıra kadem bastığı aylardır bilindiği halde pek de üzerinde durulmuyordu. Nihayet geçtiğimiz günlerde düzen muhalefeti tarafından, "Merkez Bankası'ndaki 128 milyar dolarlık rezervin AKP-MHP rejimi tarafından nereye harcandığı" sorusu yeniden gündeme taşındı. CHP, Merkez Bankası'nın yaklaşık 128 milyar dolarlık rezervinin neden satıldığının, kimlerin bundan kazanç sağladığının ve oluşan kamu zararının boyutunun ortaya çıkarılması için TBMM'de araştırma komisyonu kurulmasını istedi. Meclis'e sunulan CHP önergesinde, "Türkiye; yüksek enflasyon, yüksek faiz, 10 milyondan fazla işsiz, değeri yerlerde sürünen TL, çöp seviyesinde kredi notu, 1,9 trilyon liralık kamu borcu, 420 milyar dolarlık dış borç, 245 milyar liralık bütçe açığı ile baş başa kalmıştır" denilerek, gerici-faşist iktidarının ülkeyi nasıl bir karanlığa sürüklediği de gözler önüne serildi.

Düzen muhalefeti, işlenen suçları sadece basın toplantılarında teşhir etmekle, Meclis'e önerge olarak sunmak dışında bir şey yapmamakla aslında havanda su dövüp duruyor. İktidarın iyice kabarılaşan suç dosyalarına karşı kitleleri harekete geçirecek politikalarından bilinçli olarak kaçınıyor. Dolayısıyla muhalefetin çıkarttığı cılız sesler gerici-faşist iktidar tarafından genelde kayda bile alınmıyor. Örneğin AKP şefi Erdoğan, düzen muhalefeti tarafından sorulan soruları genellikle kulak arkası ederek, cevapsız

bıramayı tercih ediyor. Fakat 128 milyar doların akıbeti hakkındaki sorular canını sıkımsı olmalı ki bu kez cevaplama ihtiyacı hissetti. "Salgın bahanesiyle yeni bir finansal dalgalanma oluşturmak isteyenlere, elimizdeki tüm araçları kullanarak fırsat vermedik" diyerek, salgını bir örtü olarak kullanmaya ve 128 milyar doları kendi çıkar ve hesapları için yağmaladığını gizlemeye çalıştı.

AKP'NİN KARAKTERİSTİK ÖZELLİĞİ YAĞMA VE TALANDIR

Sermayenin çıkarları doğrultusunda hareket eden gerici-faşist iktidar, bir dizi uygulama ile hem kamu kaynakları ve kurumlarını yağmalamakta hem de halkı sürekli yoksullaştırmaktadır. 2002'den bu yana neoliberal politikaların uygulayıcısı olan AKP iktidarı, özelleştirmelere hız kesmeden devam etmiş ve geride kalan ne kadar kamu kurumu varsa hemen hepsini sermayeye peşkeş çekmiştir. Satacak bir şey kalmadığında da devlet destekli uçuk projeler devreye sokmuş, olmayan adalar yaratılmış, kimsenin geçmeyeceği köprüler-otoyollar inşa etmiş, "mega-dev-çılığın" işler yapmıştır.

Yandaşların etkin olduğu inşaat sektörü büyümenin motor gücü olarak belirlenmiştir. Cengiz, Kolin, Limak, Kalyon vb. gibi yandaş firmaların kasaları enerji ihaleleriyle, inşaat projeleriyle hızla dolurulmuştur. Yeşil alanlar ve devletin koruması altındaki Hazine arazileri imara açılmıştır. Böylelikle sermayeye doğanın sınırsız talanı fırsatı adeta altın tepside sunulmuştur.

YAĞMA DÜZENİNİ YIKMAK İŞÇİ VE EMEKÇİLERİN ELLERİNDE!

İşçi ve emekçilerin yaşam koşulları her gün daha da kötüye gittiği, emekçiler açlık ve yoksulluk girdabında yaşam mücadelesi verdikleri halde sermayenin vurucu gücü gerici-faşist iktidarın gözü bir türlü doymak bilmemektedir. İşçi ve emekçilerin aldığı üç kuruşluk ücrete dahi göz dikmekte, emekçilerin hakkı olan paraları bin bir türlü oyunla gasp etmekte ve bu şekilde dolan kasaları yağmaya açmaktadır. Başta işsizlik fonu olmak üzere, işçiler için harcanması beklenen bütün fonlar, gerici-faşist iktidar tarafından gasp edilmekte ve kapitalistlerin yağmasına sunulmaktadır.

Bu yağma ve talan düzeninde bir avuç azınlık servetine servet katarken, bu serveti yaratan işçi ve emekçiler gün geçtikçe daha da yoksullaşmakta, açlığa, işsizliğe, sefaletle mahkum edilmektedirler. Emekçilerin ürettiği servetin bir parçası olan 128 milyar doları pervasızca harcayanlar, aymazlıkta sınır tanımazken, yüzsüzlükle ekranlara çıkıp konuşma cesareti bulabilmektedirler.

Bakıldığında rejime karşı hemen hemen her kesimden tepkiler yükseldiği, hiç kimsenin bu yaşananlara kayıtsız kalamadığı görülmektedir. Fakat düzen muhalefetinin rejimden hesap sormak için adres olarak seçimleri göstermesi, kitleyi pasif bir bekleyişe sürüklemektedir. Oysa faşist baskı ve zorbalıkta, yağma ve talanda gemi aziya alan sermaye iktidarını durdurmanın tek yolu, işçi ve emekçilerin örgütlü militan mücadelesidir. Dolayısıyla, düzen muhalefetinin ve reformizmin rejim karşısındaki pasif ve korkak tutumunu bir an önce aşmak; birleşik, kitlesele, militan mücadeleye atılmak, başta işçi sınıfı olmak üzere toplumsal mücadele dinamiklerinin önündeki en önemli sorumluluktur.

Dağlık Karabağ savaşından askeri muhtıraya

İki tarafın kıskırtmasıyla, geçen yılın sonbaharında başlayan Dağlık Karabağ savaşında Ermenistan Azerbaycan karşısında ağır bir yenilgiye uğradı. 44 gün süren savaştan sonra yapılan anlaşma Ermenistan'da tepkilere yol açtı. Anlaşmaya göre, Dağlık Karabağ çevresindeki topraklar Azerilere bırakıldı ve Ermenilerin yaşamaya devam edeceği Dağlık Karabağ'a açılan bir koridorda Rus barış güçleri konuşlandı. Kasım ayında Moskova'nın arabuluculuğunda yapılan barış anlaşmasını imzalamak zorunda kalan Paşinyan, kıskırtarak köpürttüğü milliyetçi histerinin gazabına uğrayarak "hain" ilan edildi.

Kafkasların kadim halklarından olan Ermenilerin küçük ülkesi Ermenistan'ın 1990 yılında 3.544.695 olan nüfusu, sonraki yıllarda ekonomik nedenlerle dışarıya verdiği göç nedeniyle azalarak, 2020 yılında 2.959.000'e kadar düştü. Ülkeadaki yaygın işsizlik ve yoksulluk tablosunu, iktidarı elinde tutan elit takımın sahip olduğu ayrıcalık ve rüşvet batağı tamamlıyor. Ermenistan Merkez Bankası açıklamasında, genel işsizlik oranı yüzde 20,4 iken, gençler arasında işsizlik oranının neredeyse yüzde 35 olduğu belirtiliyor. Resmi rakamların ne kadar yalan ve yanıltıcı olduğu gerçeğini kendi ülkemizden zaten biliyoruz. İşsizlikten nedeniyle yetişkin iş gücü diğer ülkelere göç ediyor. Bunun da eklenmesiyle yurtdışında yaşamak zorunda kalan Ermenilerin sayısı (yaklaşık 7 milyon), Ermenistan'da yaşayan nüfusun iki katından fazladır

Dağlık Karabağ savaşı zaten zayıf olan Ermenistan ekonomisini daha da zora soktu. Pandemiyle beraber ağır bir yara alan ekonomi, savaşın etkisiyle iyice kötüleşti. Başkent Erivan'daki işler durma noktasına geldi. Dükkanlar işlemez ve mal sevkiyatı gerçekleşemez oldu.

ÇOK YÖNLÜ YIKINTIDAN BURJUVA KLİKLERİN İKTİDAR DALAŞINA

Savaş yenilgisiyle birleşen ekonomik yıkımın biriktirdiği öfkeyi iktidar değişikliği için bir manivelaya dönüştürmek isteyen burjuva muhalefet, Genelkurmay Başkanı Onik Gasparyan'ın öncülüğünde üst düzey 40 askerinin yayınladığı ve Başbakan Nikol Paşinyan'ın istifa etmesini isteyen muhtırayı destekledi. Muhalefet destekçilerinin hükümet binasını kısa

süreliğine işgal etmesi sonrasında, faşist Sasna Tsrer partisinin yüzlerce destekçisi kayıp toprakların geri alınmasını talep etmek için pazartesi günü Erivan'a yürüdü. Paşinyan'ın destekçileri, 2018'deki "Kadife Devrim"de devrilen eski elitleri, iktidarı yeniden ele geçirmek için savaş yenilgisini bahane olarak kullanmakla suçluyorlar.

Muhtıra öncesinde, Genelkurmay Başkan Yardımcısı Tigran Haçatryan, Paşinyan'ın yenilgi konusundaki bir iddiasını tiye aldığı için görevden alınmıştı. Bu hamleye ordu genelkurmayının ertesi gün Başbakanın istifasını isteyen bir muhtırayla cevap vermesi bardağı taşıran son damla oldu.

Paşinyan "darbe girişimine" katıldığı gerekçesiyle Genelkurmay Başkanı Onik Gasparyan'ı görevden aldığını açıkladı. Paşinyan'ın kararnamesi Cumhurbaşkanı Armen Sarkisyan tarafından imzalanmadığı için Gasparyan hala silahlı kuvvetlerin başında bulunuyor. Geçtiğimiz salı günü, Sarkisyan, üst düzey askerin görevden alınması talebini anayasaya aykırı olarak nitelendirdi ve imzalamayı bir kez daha reddetti.

Hükümetten ayrılmamak için direnen Paşinyan hafta başında düzenlediği mitingde erken seçime gidilmesi çağrısı yaptı. Kamuoyu yoklamaları, 2018'de yapılan seçimlerde yüzde 80'den fazla oy alan Paşinyan'a desteğin şu anda yüzde 30 olduğunu gösteriyor. Buna karşılık 2018'de görevden alınan Cumhuriyetçi Parti'nin kurmaylarının karıştıkları yolsuzluk ve rüşvetlerden dolayı çok daha itibarsız oldukları görülüyor. Burjuva medya siyasal krizin temellerinin ekonomik ve toplumsal temele dayandığı gerçeğinin üstünden atlamasına karşın, burjuva muhalefet güçten düşen Paşinyan'ın erken seçim talebini kabul etmeye yanaşmıyor. Zira, Ermenistan halkı bur-

juva kliklerin birbirlerinden farklarının olmadığını yaşayarak test etti. Bu küçük ülke halkının da temel zayıflık alanı devrimci bir önderlikten yoksun olmasıdır.

DAĞLIK KARABAĞ SORUNU YENİ BAŞTAN MI?

Ağır ekonomik bunalımla birleşen Dağlık Karabağ savaşındaki yenilginin tetiklediği siyasi krizle boğuşan Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'a önemli desteklerden biri Avrupa'dan geldi. AB, 2017'de imzalanan AB-Ermenistan Kapsamlı ve Geliştirilmiş Ortaklık Anlaşması'nın (CEPA) onay süreçlerinin tamamlandığını ve 1 Mart 2021 günü yürürlüğe girdiğini açıkladı. Anlaşmada, Dağlık Karabağ sorununa Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatına (AGİT) bağlı Minsk Grubu çerçevesinde mümkün olan en kısa sürede barışçı ve kalıcı çözüm bulunması gerekliliğine işaret ediliyor.

AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, anlaşmanın yürürlüğe girmesi vesilesiyle yaptığı açıklamada, "CEPA'nın yürürlüğe girmesinin Ermenistan'ın önemli sınamalarla karşı karşıya olduğu bir döneme denk geldiği"ni belirterek, bu durumu bir tesadüf gibi yansıtmaya çalıştı. Devamında, "Anlaşmamız siyasi, ekonomik, ticari ve diğer sektörel alanlarda halkın yaşamına olumlu yönde değişiklikler getirmeyi, Ermenistan'ın reform gündemi önündeki zorlukların bertaraf edilmesini hedeflemektedir" diyerek de ortada bir "tesadüf" olmadığını itiraf etmiş oldu. AB Komisyonu'nun Komşuluk ve Genişlemeden sorumlu üyesi Olivér Várhelyide, "Mevcut fırtınalı günlerde sükuneti korumak, demokrasi ve anayasal düzene saygı büyük önem taşıyor" açıklamasıyla, Josep Borrell'e destek verdi.

Trump döneminde batı emperyalist

blok içerisinde yaşanan güven bunalımı, olaylı ABD seçimleri ve sonuçlarından dolayı bölgede bir blok olarak yeterince aktif olma şansını kaçıranlar, uygun zaman ve koşullarda Dağlık Karabağ 'sorunu' yeniden piyasaya sürecekler görünüyor. 10 Kasım 2020'de Azerbaycan ile Ermenistan arasında 44 gün süren İkinci Dağlık Karabağ Savaşı sona erse de birçok gözlemci, bölgedeki anlaşmazlığın çözümden uzaklığına ve yeni bir çatışmanın muhtemel olduğuna işaret ediyorlar.

Erivan'da yaşanan iktidar dalaşının gerçek yüzünü karartmak için hükümet ve burjuva muhalefet birbirlerini karşılıklı olarak "Türk yanlısı güçler" olarak yaftalıyor, böylece milliyetçi histeriyi diri tutmaya çalışıyorlar. Burjuva muhalefet, Paşinyan'dan bahsederken "Türk Nikol" ifadesini kullanıyor. Paşinyan'ın taraftarları ise karşı tarafı "Türk yanlısı güçler" diye yaftalayıp, Ermenistan'ın Türkiye ve Azerbaycan tarafından işgal edileceği paranoyasını yayıyor.

MİLLİYETÇİ DALGA MİLİTARİZMİ BESLİYOR

Azerbaycan, 2020 yılında militarist harcamalar için belirlediği bütçeyi 376 milyon dolar artırarak, 2,6 milyar dolar harcama yaptı. Hükümet 2021'de de bir savaş olmamasına rağmen askeri harcamasını artırıp, 2,7 milyar dolara çıkarmayı hedefliyor. Eski Dağlık Karabağ Savunma Bakanı ve Ermenistan Savunma Bakanlığı Askeri Kontrol Hizmetleri Başkanı Celal Harutyunyan 5 Şubat'taki konuşmasında, Ermenistan'ın geçen yıl kaybettiği toprakları tekrar almanın yolunu araması gerektiğini söyleyerek, "Eylemlerimiz bugün de yarın da Azerbaycan'a karşı olacaktır. Kaybettiklerimizi geri almak için her şeyi yapacağız. Ana hedefimiz orduyu güçlendirmek, yeni silahlar ve modern teknolojilere sahip olmak" dedi.

Sınırların genişletilmesi uğruna savaşları başlatmak ne kadar kolaysa bu geric savaflara son vermek de o kadar güçtür. Bölge halkları savaş sonrasında bedellerini, zaten yoksul olan socalarının daha da yoksullaşmasıyla ödüyorlar. Büyük emperyalist güçlerden bölgenin geric devletlerine kadar çok sayıda gücün hesaplarıyla çıkar çatışmalarının sürdüğü halklar mozaigi Kafkaslarda, emekçi halklar lehine gerçek ve kalıcı bir barışın sağlanmasının yolunu Büyük Ekim Devrimi göstermişti. Emekçi halklar için gerçek kardeşleşmenin ve kalıcı çözümün yolu yeni Ekimlerden geçiyor. Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslardaki on yılların trajik deneyimlerinin de açığa çıkardığı gibi, emperyalizm ve proleter devrimler çağında halklar boğazlaşmasından çıkış için bir üçüncü yol yoktur.

8 Mart'ta

**Taleplerimizi haykıralım
mücadeleyi büyütelim!**